Europos LIETUVIS

Nr. 21. (451) 25. 5. 1956 — Londonas, 1956 m. gegužio mėn. 25 d. — VIII metai

Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka

LKA

NEIŠAIŠKINTO KLAUSIMO REIKALU

„Europos Lietuvio" Nr. 18 p. Lūža rašo apie žydų naikinimą Lietuvoje. Šis nemalonus įvykis lietuvių-žydų santykių istorijoje mūsų interese yra pagrindiniai išaiškintas.

Nuo Vytauto Didžiojo laikų žydų viešnagė Lietuvoje nebuvo sudrumsta jokio incidento. Nežiūrint pakartotinų žydų persekiojimų Rusijoje ir Lenkijoje su lietuviais žydų sugyvenimas ėjo normalia vaga. Savo judrumu ir prekybiniais gabumais žydai daugiau uždirbdavo, negu buvo priimta, bet tai prie ekscesų neprivesdavo, nes ne lietuvio būde buvo imtis kraštutinių priemonių. Hitleriui Vokietijoje atsiradus, daug Vokietijos ir Austrijos žydų atsidūrė Lietuvoje, vengdami persekiojimų. Vokiečiams okupavus Lenkiją, daug lenkijos žydų atsikraustė Lietuvon. Austrijos, Lenkijos ir Vokietijos žydai rado Lietuvoje prieglobstį ir užuojautą.

Dalykai pasikeitė, svetimiems Lietuvoje šeimininkauti pradėjus. Rusams pradėjus nacijonalizaciją žydai ir lietuviai neteko nuosavybės, sutaupų. Lietuviai, tik pirmoje generacijoje pasidarę miesčionimis, grįžo kaiman, tuo tarpu žydai buvo priversti ieškoti kontakto su okupantais, nors dažnai jų idėjoms nepritarė.

Iš dviejų blogybių jiems teko rinktis mažesnę, ieškant uždarbio sunacijonalizuotose okupanto įmonėse, fabrirkuose ir įstaigose. Okupantas negalėjo pasitikėti lietuvių, kuris, turėdamas ekonominį užnugarį kaime, stengėsi pralaukti sunkų laiką, tikėdamas sulaukti aiškesnio rytojaus. Pas žydą aiškesnio rytojaus nebuvo: iš vienos pusės vokietis žydą naikino, iš kitos rusas stengėsi išnaudoti žydo sunkią padėtį, priversdamas jį tarnauti savo interesams.

Vokiečiams Lietuvą okupavus, prasidėjo žydų naikinimas, kuriame dalyvavo ir lietuviai buvusieji kompartijos nariai ar komjaunuoliai. Jiems vokiečių geštapas statė nedviprasminį klausimą: būti sušaudytiems, ar kitus šaudyti. Tiesa, atsirasdovo ir savanorių daugumoje svetimtaučių, bet kurioje tautoje jų nebuvo, ten kur reikėjo žudyti ,plėšti ar kurią nors kitą niekšybę padaryti?

1944 metais gegužio mėnesį teko kalbėtis su ponu Gross, augštu vokiečių kariuomenės vadovybės pareigūnu. Pasikalbėjime dalyvaujant vienai, gerai vokiškai kalbančiai ponia, kurios pavardės nenoriu minėti, nes ji yra pasilikusi anoje pusėje, užklausiau Gross'ą, kodėl vokiečiai naikina žydus? Juk naikindami darbo jėgą, duodami progos priešams varyti priešvokišką agitaciją, jie kenkia vokiečių interesams? Jis man atsakė, kad nacionalsocialistų kova su kitaip manančiais, tai bandymas sukurti savo ideologiją — tikybą. Dėl to Hitleris pradžioje kovojo su visomis tikybomis. Su R-katalikais kova tuoj buvo sustabdyta, vėliau su evangelikais, nes tos organizacijos buvo per stipriai organizuotos su savo tradicijomis ir istorija. Su žydais kova buvo tęsiama, nesiimant žudynių.

Su laiku Hitleris suprato, kad nugalėti priešą su tradicijomis ir praeitimi neįmanoma vienoje generacijoje, kova turėtų tęstis šimtmečiais, gi dėl būsimos kartos kovos už nacionalsocializmą, partijos vadovybė suabejojo. Žydų naikinimas buvo pradėtas vokiečiams abejojant karą laimėti, kaip apsisaugojimo priemonė nuo būsimo žydų keršto.

Jo nuomone, žydų naikinimas nepriklausė nei nuo lietuvių, nei nuo vokiečių. Čia buvo grynai nacionalsocialistinis reikalas, neturintis nieko bendro nei su vokiečių, nei su lietuvių tautų interesais.

Jis man patarė nesikišti į šį reikalą, kad nenukentėčiau. Nei jis pats, nei kas kitas neturi jokios įtakos, nes neturi teisės net tuo klausimu interesuotis. Tą patį patarė ir man.

Paprašius, kad jis užmirštų mūsų pasikalbėjimą, dėl eventualių nemalonumų, Gross'as pasakė, kad jam gresia tas pats. Jis paprašė, kad mes visą pasikalbėjimą užmirštume, nes jai pasikalbėjimas išeitų aikštėn, jam nemalonumai galėtų būti didesni, negu mes manome.

Taip pasibaigė mano pasikalbėjimas su vyriausios vokiečių kariuomenės būstinės pulkininku Gross, Kaune, 1944 metais, gegužės mėnesį.

Išlikę nuo Hitlerio žudynių Lietuvos žydai nekaltino visų lietuvių dėl savo nelaimių. Įrodymams faktų turime labai daug. Pavyzdžiui pas mane atvyko du žydai iš Utenos Bavarijos kaime ir pasiprašė prieglobsčio, kol neateis amerikiečiai. Apie suteikimą prieglobsčio Lietuvos žydams iš lietuvių pabėgėlių girdėjau ir kitose vietose.

Padėtis pasikeitė, pradėjus žydams bėgti Vokietijon iš okupuotos Lietuvos ir Sovietų Rusijos. Lietuvos žydai atsivežė išdirbtą tezę, kad visi pabėgėliai yra žydų žudikai, naciai, kriminalinis gaivalas, liaudies ir, aišku, žydų priešai, kas atatiko tų laikų Sovietų Rusijos programai. Buvo norima sugestijuoti, kad visi padorūs lietuviai likę Krašte, bet greitai nuo to sumanymo atsisakyta, nes per daug buvo likę nenorinčių grįžti į komunistinį roju. Pasaka apie tariamą Lietuvos žydų žudymą toliau buvo palaikoma iš komunistų pusės tikslu kompromituoti politinę emigraciją. Tas atitiko komunistų tikslams, buvo naudinga žydų komunistams.

Priekaištas, kad lietuviai žydus naikino yra nemalonus kiekvienam lietuviui, bet lietuvių dalyvių žydų naikinime nuošimtis nebuvo didesnis už kitų tautų dalyvius. Todėl negali būti priekaištu visai lietuvių tautai. Turint savo teisingumo organus, lietuvių tautos interesas bus žydų žudynės Lietuvoje išaiškinti ir kaltininkus nubausti. Lietuvių tautos tariamas žydų naikinimas turi būti griežtai paneigtas. Visa lietuvių tauta negali atsakyti už Motiejų ar Jurgį, vykdantį vokiško gestapo įsakymus, lygiai, kaip ir žydų tauta nėra atsakominga už Jenkelio ir Maušos veiksmus, vykdant rusiško NKVD įsakymus grųsti lietuvius į prekių vagonus išvežimui į Sibirą, ar už žudynes Rainių miškelyje, Praveniškių darbo stovykloje, KSDR ir kitur.

Jonas Jackevičius

D. BRITANIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ I KONGRESO UŽ GERESNĮ PASAULĮ REZOLIUCIJOS

Mes, D. Britanios Lietuviai Katalikai, iš įvairių šio krašto kolonijų suvažiavę Lietuvių Sodybon į Pirmąjį Kongresą už Geresnį Pasaulį, Sekminėse — 1956 m. gegužės 20 d., atsiliepdami į Jo Šventenybės Popiežiaus PIJAUS XII galingą žadinimo balsą į Religinį Atgimimą už Geresnį Pasaulį, kuris persmelktų visas gyvenimo sritis ir kuriuo kreipėsi į Romą ir į visą katalikiškąjį pasaulį, kad visi žmonės ir visos tautos grįžtų prie KRISTAUS — teisingos Laisvės, Taikos ir Meilės šaltinio, priimame sekančias Rezoliucijas:

1. Popiežiaus skelbiamas gilus Religinis Atgimimas už Geresnį Pasaulį turi apimti ir mūsų Lietuvių Bendruomenę, Vadovus, šeimas, organizacijas ir kiekvieną paskirą lietuvį.

2. Religinio Atgimimo ženkle atliksime visas religines pareigas, lankysime pamaldas, dažnai eisime Šv. Sakramentų, kad su Dievo malone kurtume Geresnį Pasaulį, kuriame viešpatautų Kristus Karalius.

3. Krikščioniškas Tikėjimas yra mūsų stiprybė ištremtiems toli nuo Tėvynės; tai galinga dieviška viltis, kad Tiesa laimės prieš bedieviškojo bolševizmo sėjamą neapykantą; tai nuoširdi broliška meilė, kuri turi vis labiau įsiliepsnoti mūsų širdyse.

4. Mes pasižadame dėti visas pastangas, kad mūsų jaunoji karta augtų ištikima Dievui ir Tėvynei ir grįžtant išlaisvinton Tėvynėn mūsų tremties jaunimas būtų tautiškai susipratęs ir naudingas Lietuvos atstatymui.

5. Dangaus Karalienei Dievo Motinai MARIJAI globojant, mes dar ryžtingiau dirbsime, melsimės ir kovosime, kad piktojo siautėjimas kuo greičiau pasibaigtų ir šventoje Lietuvoje laisvai plėvesuotų Dievo Vėliava!

6. Tad su nauju ryžtu už KRISTAUS KARALYSTĖS triumfą! Visos mūsų maldos, aukos ir pats mūsų gyvenimas už brangiosios Tėvynės LIETUVOS išlaisvinimą iš bedieviškojo bolševizmo!

DARBO UNIJŲ LAIŠKAI SOVIETŲ VALDOVAMS

New York World Telegram gegužės 18 d. pirmajame puslapyje, antrašte „Tiesioginis kreipimasis", Laiškas raudonųjų viršūnėms. „Perkerta Geležinę Uždangą" deda sensancingoje formoje žinią, kad Amerikos darbo unijų vadai pasiuntė svarbius laiškus Sovietų valdovams.

Žinioje sakoma: „Bet kurią dieną dabar, T. Uldzhabayer, Tadzhik S. S. Respublikos ministerių tarybos pirmininkas, turės savo gyvenime staigmeną. Taip pat ir kiti 69 augštieji Sovietų Sąjungos komunistų Partijos vidiniuose rateliuose žemesnių.

Kiekvienas Rusijos raudonasis vadas gaus asmeninį laišką, oro paštu, iš New Yorko.

Laiške bus paklausta jų, kas atsitiko su 400 unijų ir demokratų specialistų vadais, kalinamais už Geležinės Uždangos. Laikraštis tvirtina, kad visoje SSSR nuo Leningrado iki Vladivastoko, nuo Charbarovsko Sibire iki Tifliso pietuose mals komunistų Pertijos vidiniuose rateliuose liežuviai, aptardami tą laišką.

Vien pašto ženklams išleista 110 dolerių. Laišką pasirašė Anglijos, Graikijos, Italijos, Vakarų Vokietijos ir Jung. Amerikos Valstybių unijų vadai.

Tai pirmas istorijoje atsitikimas, kada laisvojo pasaulio grupė, pradėjo kovą už Geležinės Uždangos ir pajudino tikruosius Rusijos vairuotojus, komunistų partijos hierarchiją. Visa tai įvyko su Kremliaus ambicingu jieškojimu geros valios Vakarų tautose.

Sąraše yra kiekvienas komunistų partijos centro komiteto narys, 16 respublikų raudonųjų partijos vadai, o taip pat jų provincijų miestų partiniai viršininkai. Laikraštis pastebi ,kad jie gaus ne po vieną, bet po tris laiškus. Kad kartais neužsimestų, laiškai pasiųsti iš Vienos, Austrijoje, ir Rytų Vokietijos. Siuntimui laiškų iš Rytų Vokietijos pašto ženklai surinkti iš New Yorko filatelistų. Tie ženklai paįvairinti žymių Rytų Vokietijos komunistų atvaizdais.

Šis, laiške minimas dingusių asmenų sąrašas, pirmu kart rusams buvo patiektas Londone, kada juos pietum buvo pasikvietę Darbo Partijos parlamentarai. Laiškai pasiųsti komunistų laikraščiams. Šie prašomi laiškus viešai paskelbti, o tai reikštų tiesioginį žingsnį į geresnį susipratimą tarp Sovietų Sąjungos ir pasaulinio darbininkų judėjimo.

LAIC.

New Yorkas. Dienraščio ,New York Daily News" paskelbė, kad į Londoną turėjo atvykti du Kipro salos teroristai tikslu nužudyti kunigaikštį Pilypą, kuris yra kilęs iš karališkosios graikų šeimos.

Sydnejus. Šimtai čekų pabėgėlių, gyvenančių Australijoj, gavo iš savo artimųjų laiškus, kviečiančius juos grįžti. Dvylika tokių pabėgėlių, ryšium su gautais iš savo giminių laiškais, buvo priversti priversti repatrijuoti. Pasirodo, kad kai kuriuos laiškus užsienyje gyvenantiems pabėgėliams rašo „už sugrįžimą į tėvynę" agentai.

7 DIENOS

Londonas. Paskutinieji britų atominių ginklų bandymai Monte Bello salose tebekomentuojami. Londone manoma, kad šių bandymų uždavinys buvęs daugiau gauti patyrimo naudoti ne puolamuosius ginklus, bet skirtus gynybai. Sprogimas įvykęs 100 mylių nuo Onslow miesto, gi karo laivai buvę vos 12 mylių nuo sprogimo, iš kur kariai ir laikraštininkai stebėję naikinamo ginklo bandymą. Dėl mažo atstumo, daroma išvada, kad britai šiuo kartu išbandė atominį ginklą, skirtą apsigynimui. Sakoma, kad šis bandymas yra pavykęs.

*

Paryžius. Prancūzijos vyriausybė apkaltino prancūzų kompartiją, kad riaušių, kurios įvyko Grenoblyje, iniciatorė buvo kompartija. Demonstrantai apmėtė akmenimis policininkus, kurių 73 buvo sužeisti. Demonstracijos buvo sukeltos tuo laiku, kai iš Grenoblio stoties, esą buvę siunčiami atsarginiai į Alžirą.

*

Muenchenas. Lenkų jūrininkas B. Piotrowski, neseniai pabėgęs į laisvąjį pasaulį, per „Amerikos Balsą", kalbėdamas pareiškė, kad visoje Lenkijoje žmonės yra įsitikinę, jog Bierutas buvo nužudytas Maskvoje, kadangi jis buvęs Stalino patikėtinis.

*

Paryžius. Jau nuo ilgesnio laiko Prancūzijoje sklinda gandai, kad netrukus bus baigtas naminis karas Alžire, kasdien tiek prancūzams tiek ir arabams vis daugiau atnešąs aukų.

*

Londonas. Britai rengiasi susprogdinti vandenilio bombą pusiaukelyje tarp Australijos ir Amerikos, Kalėdų salos rajone, dėl kurios priklausomybės tebevyksta ginčas tarp D. Britanijos ir JAV. Britų vandenilio bomboms susprogdinimo klausimu Washingtone vyksta pasitarimai.

*

Praha. Pirmą kartą nuo „išlaisvinimo" čekų studentai suorganizavo tradicinį studentų karnavalą, kurio metu išjuokė Stalino kultą ir taip pat čekų komsomolo laikraštį „Mlada Fronta".

VANDENĖLIS KREMLIAUS MALŪNUI

Bevano ir Shinwellio vadovaujami 55 darbiečių atstovai reikalauja, kad D. Britanija panaikintų būtiną karo tarnybą ir sumažintų apsigynimo biudžetą. Tokį britų socialistų reikalavimą pasigavo Maskva, suprantama, nuoširdžiai tam sumanymui pritardama, pasišovė paremti šį reikalavimą, kviesdama britus ir prancūzus pasekti jos pavyzdžiu ir... nusiginkluoti. Maskvos propaganda aiškiai nukreipta prieš JAV. Kremliaus tikslas — nuteikti anglus ir prancūzus prieš amerikiečius. Tuo tikslu Kremliaus vadai buvo ir Londone, tuo tikslu jie, kaip jau skelbiama, vyksta į Norvegiją, Olandiją ir į Prancūziją. Prancūzai skuba kviestis svečius, kad jie neįsižeistų. O ten, Prancūzijoje, atrodo, sutikimas garantuotai šiltas.

VELNIUI PERŠTI NAGAI

Sovietinis ambasadorius Bonnoje įteikė Vakarų Vokietijos vyriausybei notą, kurioje tvirtina, kad Vakarų Vokietijos vyriausybės atsisakymas duoti pabėgėlių, gyvenančių Vokietijoje, sąrašų, yra priešingas tiems pažadams, kuriuos esą sovietai yra gavę iš kanclerio Adenauerio. Tame oficialiame sovietų rašte sakoma, kad š. m. kovo mėn. sovietų ambasadorius Zorinas įteikęs reikalavimą repatrijuoti „sovietų" piliečius. Vokiečiai atsisakę išduoti sąrašus, kadangi pabėgėliai yra laikomi politiniais emigrantais, tuo tarpu Maskva, kaip žinome, nenorinti duoti tokiems pabėgėliams jokių teisių, nes jie ir toliau kovoja už savo kraštų laisvę.

LIETUVOS BYLOS BŪKLĖ

Kita vertus, nežiūrint abejose uždangos pusėse kartojamų įtikinėjimų, kad atominis karas reikštų žmonijos savižudybę, atominių ir raketinių ginklų gamybos lenktynės tebeina smarkiu tempu. O kadangi moderniųjų ginklų gamyba yra prieinama vos tik keletai galiūnų, tai kitos valstybės, nepajėgiančios tose lenktynėse rungtyniauti, stengiasi jieškoti kompromisinių išeičių arba net bandyti slėptis, kad ir už labai nesaugios neutralumo uždangos. Visa eilė įvykusių, ar dar įvyksiančių, pilgrimažų Maskvon šį liūdną faktą tik patvirtina.

Jeigu šiandieninės tarptautinės padėties negalime pavadinti mums visiškai palankia, tai visdėlto, turime pripažinti, kad šių metų bėgyje mūsų bylai buvo ir šviesių, ir teigiamų momentų, kurie stiprina mūsų viltis. Tarp jų pažymėsiu bent keletą, būtent:

Faktas, kad nors Sovietų dedamų pastangų, ligi šiol jiems nepavyko pašalinti Lietuvos ir kitų pavergtų tautų klausimo iš tarptautinės politikos. Mes žinome, kad Sovietų tikslas Ženevoje buvo priversti Vakarų pasaulį prie moralinio nusiginklavimo, tuo pačiu susilpninti jo jautrumą dėl Sovietų pavergtų tautų likimo. Šių kėslų pasiekti Sovietams nepavyko. Ką reikia vertinti teigiamu reiškiniu mūsų bylai. J. A. Valstybių Prezidento kalėdinis atsišaukimas į pavergtuosius ir kiti vėliau įvairiomis progomis Vakarų valstybės vyrų padaryti pareiškimai tai patvirtino.

Teigiamu reiškiniu reikia laikyti Sovietų pasiūlymų, padarytų J. A. Valstybėms, š. m. sausio mėnesį, aiškų ir griežtą atmetimą. Bulganino pasiūlymai, kaip žinome, lietė draugiškumo sutarties sudarymą tarp Sovietų Rusijos ir Jungtinių Amerikos Valstybių. Atmesdamas šiuos pasiūlymus, Amerikos Prezidentas aiškiai pasakė Bulganinui kas reikėtų Sovietams padaryti, kad panašūs pasiūlymai būtų priimti. Prezidento žodžiais, kuriems pilnai pritarė ir Edenas, pirmoj eilėj reikia realizuoti duotuosius karo metu pasižadėjimus, liečiančius buvusių laisvų tautų valdymo formų parsirinkimą. Taigi, šiame Prezidento atsakyme, aiškiai buvo nurodyta, kad pirm negu kalbėjus apie bet kokią koegzistenciją ar draugingumą, sovietai turį įrodyti savo gerą valią veiksmais, drauge pažyminț kokie tie veiksmai privalo būti. Šiuo atsakymu Sovietams buvo paremta ir pavergtųjų byla.

Trečias šviesus momentas buvo Amerikos užsienių reikalų vadovo, Dulles'o, suteiktoji pavergtų tautų atstovams audiencija, įvykusi š. m. sausio 5 d.

Jau pats šios audiencijos faktas, apie kurį Amerikos Balsas plačiai paskleidė anapus geležinės uždangos, reiškė ne ką kitą, kaip pavergtųjų bylos palaikymą, pavergtųjų vilčių sustiprinimą. Be to, audiencijos metu, Dulles atvirai pasakė, kad apie jo asmeniškus įsitikinimus šiuo reikalu nėra jokios paslapties; jie visiems buvo žinomi dar jam nesant valdžioje, o tapęs Valstybės Sekretorium, jis jų nesąs pakeitęs. Jo įsitikinimu, tol nebus taikos su Sovietais, kol nebus išlaisvinti Centro ir Rytų Europos kraštą. Jis, išklausęs pavergtų tautų atstovų pageidavimus, užtikrino juos, kad kas liečia Ameriką, pavergtųjų padėtis laisvinimo požiūriu nesanti pablogėjusi. Todėl bet kokiam nusivylimo skleidimui jo nuomone, nesą jokio pagrindo.

Ketvirtas teigiamas momentas yra Washingtono Deklaracijos paskelbimas, kuri buvo pasirašyta Edeno ir Eisenhoverio š. m. vasario mėn. 1 dieną. Šiąja deklaracija anglo-saksų valstybės vyrai iškilminga forma patvirtino savo kraštų siekiamus tikslus, sutarė bei apskelbė doktrinas, tuo pačiu atsakydami, kuriomis sąlygomis galima būtų priimti sovietų siūlomoji koegzistencija.

Ir pats vėliausias, bet nemažiau mums svarbus momentas, yra tas, apie kurį jau minėjau: kad tik ką įvykusiuose pasikalbėjimuose, britų vyriausybė buvo kieta kaip uola ir Sovietų visokioms propagandoms nenusileido.

Pagaliau, prie teigiamų momentų būčiau linkęs priskaityti ir Stalino nuvertimo faktą, ta prasme, kad tai buvo Sovietų Vakarams užmesta meškerė, tačiau ant jos Vakarai, ačiū Dievui, neužsikabino. Atviras stalinistinės gadynės pasmerkimas, šiaip ar taip, dabartiniams Kremliaus valdovams turi ir tam tikros rizikos. Ir, jeigu jie ryžosi imtis šio žygio, tai, be abejo, jie tikėjosi pasiekti daug geresnių rezultatų laisvame pasaulyje, negu faktinai pasiekė. Čia tenka kreditas Vakarų valstybėms, kad jos nepasidavė suvedžiojamos ir nepadarė iš to fakto klaidingų išvadų. Kai dėl šio žygio pasėkmių pačioje Sovietijoje, tai jos gali būti įvairiai vertinamos. Bet tai jau yra spėliojimų sritis, ir mes į ją šiandien nesileisime.

Darydami bendrą išvadą, matome, kad, prie visų esamų sunkumų ir klišių, mūsų byla egzistuoja. Lietuvos Diplomatinės ir Konsularinės įstaigos veikia, kaip veikusios. Lietuva, drauge su kitomis aštuoniomis Europos pavergtomis tautomis dalyvauja Pavergtų Tautų Seime, kur kartu su estais, latviais, lenkais, čekoslovakais, rumunais, bulgarais, vengrais ir albanais, turi sąlygas dirbti ir garsinti pavergtųjų bylą.

Bet pats svarbiausias faktas, kad Lietuvos byla egzistuoja yra tas, kad lietuvių širdyse, krašte ir užsieniuose, neišsenka Lietuvos meilė ir troškimas matyti ją vėl laisvą, laimingą ir išvaduotą iš niekšingos priešo okupacijos.

Kol šie lietuvių pasiryžimai bus tvirti ir stiprūs, tol mums nebus pavojingi nei prieš bauginimai, nei tarptautinės situacijos kitėjimai. Mūsų priešas šitai supranta. Todėl jis stengiasi, kad pavergtieji nustotų vilčių, kad jie apsikrėstų nusiminimo ir be viltiškumo dvasia ir, tuo būdu, nustotų ryžtingumo dirbti ir kovoti už savo teisių atgavimą. Tuo tikslu jie baugina mus, gi kai bauginimai neveikia, tuomet jie griebiasi glostymo taktikos. Laikinai šiek tiek sušvelnina savo žiaurųjį režimą, jie nurodinėja į tariamą laimingą gyvenimą krašte ir kviečia mus grįžti. Šitai jie, be abejo, darys ir ateityje, nuolatos keisdami taktiką, bet visuomet pasilikdami prie savo pagrindinio tikslo.

V. Balickas

PABALTIJO VALSTYBĖS TURI GAUTI TARPTAUTINĘ KONTROLĘ

Senatas jau prieš du metu sudarė padalinį prie užsienio santykių komiteto, kuris svarsto Jungtinių Tautų chartos pakeitimą. Šiam Senato užsienių santykių komiteto padaliniui vadovauja senatorius Walter George. Komiteto padalinys paruošė platų raportą, kaip turi būti pakeista ir papildyta Jungtinių Tautų charta.

Raporte kalbant apie generalinėje asamblėjoje balsaivmo teisę ir įsipareigavimus, o taip pat valstybių pajėgumą ir savarankiškumą laikytis tų nutarimų, nurodoma, kad turėtų būti išnagrinėta Ukrainos ir Gudijos savarankiškumas balsuojant.

„Komiteto padalinys naudojasi proga atkreipti dėmesį būklei anksčiau buvusioms nepriklausomoms valstybėms, kaip Latvija, Estija, ir Lietuva, kurios buvo inkorpuruotos į Sovietų Sąjungą prieš tų valstybių žmonių valią. Tokie patys principai kokie taikomi kitoms priklausomoms ir patikėtinių prižiūrimoms (trusteeship) teritorijoms turėtų taip pat būti taikomi ir šiems (Pabaltijo) kraštams. Jungtinių Tautų nariai turi turėti galvoje tokias situacijas, kada jie svarsto savyvaldos skatinimo problemas."

LAIC.

A†A

KAZIMIERUI ADOMAVIČIUI

mirus,

giliam liūdesyje likusius: žmoną Oną, dukterį Laimą ir sūnų Povilą, nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

A. Varkalaitė ir J. Kalibatienė

Mūsų mylimam Kapelionui,

Kun. J. KUZMICKIUI,

jo Tėveliams mirus pavergtoje Lietuvoje, reiškiame gilią užuojautą.

L. J. Strumskiai

KAIP SU VAIKO KALBA?

VAIZDUS SKAITYMAS NAMIE

Lietuvė moteris per amžius buvo aktyvi lietuviškosios gyvybės išlaikymo atžvilgiu. Šiandien ta gyvybė gęsta mūsų jaunesniųjų tarpe, tai yra tų, kurie pradinį mokslą gauna jau ne lietuvių kalba. Bet tai ne jų kaltė, kaltė yra namų. Jeigu mes namuose, atseit šeimoje, neduosime pagrindo lietuviškumui, kur gi kitur vaikas jį gaus? Pa dėtis aliarmuojanti. Aš nekelčiau šito klausimo, jeigu nebūčiau turėjusi progos susidurti su mūsų vaikais nuo 8-13 metų amžiaus. Lietuvių kalbos žodingumas menkas, pajautimas gimtajai kalbai silpnas, o tarimas tai graudu klausyti. Kai kurių garsų visai nebeištaria, kaip pvz., au, ie, d, t, p. Aš mėginau žaidimo forma pravesti fonetinius pratimus. Po ilgų kartojimų ir sakant ir dainuojant: „aušt aušrelė, tek saulelė" vis buvo girdima: „ast asrele, tek salele". Anglų riedanti priebalsė „r" dažnai taip nustelbdavo mūsų kalbos kitus garsus, kad sunku buvo suprasti, kuria kalba kalbama. Žinios apie Lietuvą labai blankios. Nėra vaikuose tautinio pasididžiavimo, tautinės ambicijos. Netiesa, kad vaikai nenori reikštis kaip lietuviai. Jie dideli entuziastai, tik prieikime prie jų tinkamai ir tinkama forma pertiekime jiems tuos lietu viškus dalykus.

Kas sudaro minėto amžiaus vaikų lietuviškumą? Visų pirma jie turi įsigyti tam tikrų pagrindinių žinių. Kiekvienas įsigijimas, nesvarbu kas tai bebūtų, yra surištas su tam tikro kapitalo investavimu. Kapitalas šiam reikalui būtų laikas ir meilė. Kaip be laiko vaikui papasakosi kur tas mūsų kraštas Lietuva (kuris jau ne visuose žemėlapiuose žymimas), ir koks ten oras, kokia gamta. Daug laiko sugaišime kalbant apie žmones, kaip jie gyvena, rėdosi, ką valgo, kaip svečiuojasi, kada links minasi ir ko liūdi. Reikia turėti laiko pašnekėti ir apie mokyklas, kuriose vaikai kaip ir čia, gerai ir blogai mokosi. Neskubant supažindinsimejuos su mūsų praeitiml. O pasakos arba dainos neužims laiko?

MEILĖS GALIA

Šitas darbas neapsunkins, jeigu tą darbą atliksime iš didelės ir su didelė meile. Meilė turi stebuklingos galios, kad ir kažin kas atsitiktų, kad ir kažin kaip blogon pusėn gyvenimas pakryptų, meilė išlygina įsibrovusius nesklandumus. Meilė sudomina, ji sužavi. Meilėje valia begalinė, noras beribis. Jos įtakoje išnyksta neapykanta. Jeigu dirbsime iš meilės ir su meile, tai ir mūsų jauniausiuose gims meilė lietuviškumui, kurio šiandien taip pasigendame.

Iš kur žinių pasisemti lietuviškumui ugdyti? Aišku skaitant lietuvišką knygą i mūsų spaudą. Įsivaizduoju kaip daugelis išgirdę tokį atsakymą labai pesimistiškai nustebs: ir motina, ir mokytojas, rašytojas ir leidėjas. Visi vienu balsu tars: „Kas šiandieną domisi skaitymu? Kas tiki, kad knygos — draugai? kad jas reikia gerbti ir tik atsiklaupus skaityti". Sutinku, kad radijo ir televizija mus visus o ypač vaikus atitraukia nuo skaitymo ir kad vaikai mažiau skaito, negu anksčiau. Bet jie domi si skaitymu, jeigu jis bus tinkamai suorganizuotas. Mes turime suprasti, kad mūsų vaikams lietuviškai skaityti yra sunku dėl jų menko žodingumo. Be to, skaitomoji medžiaga labai dažnai per daug aprašomojo pobūdžio, jai trūksta veiksmo.

SKAITYMO KLUBAI

Pradėkime mūsų lietuviškąjį skaitymą (namuose) dramatizuojant medžiagą. Pasiskirstant rolėmis, vaikas geriau įsigaus į tą ką skaito, gyviau reaguos, gyvens tuo, atsimins greičiau sakinius ir tuo praturtins savo žodingumą, kuris apims įvairias sritis, ne vien namų aplinką. Balsiai skaitant vaikas nepraleidinės nesuprantamus žodžius, be to, jo tarimas bus koreguojamas. Į tokį skaitymą galima įpinti dainelę arba šokį, gamtos reiškinius pailiustruoti plokštelėmis ir pan. Žodingumui didėjant ir skaitymo technikai stiprėjant atsiras no ras ir pačiam lietuviškai paskaityti. Todėl mėginkime organiuoti tokius skaitymo klu bus namuose mūsų vaikams. Užtenka 4-5 vaikų tokiam klubui. Namų aplinkoje, neoficialioje nuotaikoje, savotiškai vaidinant, vaikas ir nepajus, kad „mokosi".

Dr. Marija Žilinskienė

(Moteris)

VYRŲ STIPENDININKĖS

Pereitą savaitę trumpam laikui Londone buvo sustojusios dvi lietuvaitės studentės Marija Žemaitienė ir Brunona Kazlauskienė, keliaujančios iš Amerikos į Vokietiją, kur Heidelberge studijuojančios mediciną. Abi studentės yra jau anksčiau studijavusios Kaune, vėliau, atsidūrusios Vokietijoje, tame pačiame Heidelberge. Todėl ir dabar skrendančios paskutiniąjam semestrui į tą patį universitetą.

Užklaustos ar gaunančios stipendijas, būsimos gydytojos juokaudamos atsakė, kad joms stipendijas duodą vyrai, turėdami vilties, kad netrukus galės įdėtą į žmo nų mokslą kapitalą atsiimti su didesniais procentais, negu iš kapitalo, investuoto į akcijas... Be to, keleivės prisipažino, kad studijoms baigti jos pačios kelis metus tau piusios.

Ateinančiai,s metais jos turi vilčių tuo laiku jau baigti ir, grįždamos su Heidelbergo universiteto diplomais, nebežadėjo užsukti Londonan, kuris joms patikęs dau giau negu New Yorkas todėl, kad čia, jų nuomone, esą daugiau istorinių vietų, vertų pamatyti.

Nelengvais laiptais kopenčioms į mokslą lietuvaitėms, linkime sėkmingai pasiekti užsibrėžto tikslo.

LAIŠKŲ ADRESAVIMAS LIETUVON

Lietuvos konsulas Dr. P. Daužvardis, iškėlė reikalą lietuviams turėti bendrą nusistatymą dėl įvairių pašto siuntų siuntimo ir jų adresavimo Lietuvon.

Neliesdamas laiškų ir siuntinių tikslingumo, skaitau, kad kas nors iš buvusių ilgamečių pašto pareigūnų turi padaryti viešą pranešimą apie pašto siuntų adresavimą Lietuvon pagal tarptautinę teisę, remiantis Pasaulio Pašto Sąjungos konvencijomis ir nomenklatūromis.

Pasaulinei Pašto Sąjungai, kurios centro būstinė yra Berno mieste, Šveicarijoj, priklausò visos pasaulio valstybės. Savo laiku jai priklausė ir Lietuva.

Pasaulio Pašto S-gos tarptatutinė kalba yra prancūzų kalba, atskaitomybė vedama šveicarų auksiniais frankais. Tobulinant tarptatutinį pašto susisiekimą, PPPS, reikalui esant, šaukia S-gos narių atstovų kongresus.

Ne tarp visų pasaulio valstybių veikia visų pašto siuntų apsimainymas. Tačiau Sovietų Sąjunga yra susitarusi su visomis valstybėmis keistis pagrindinėmis pašto siuntomis: laiškais, kurie gali būti su apmokėtu pranešimu apie gavimą (avis de reception), siuntiniais, siuntinėliais ir oro pašto siuntomis (laiškais, atvirukais ir siuntinėliais).

Pagrindinės tarptautinės taisyklės adresuoti pašto siuntas į kitas valstybes yra šios: adresą rašyti (gavėjo ir vietos pavadinimus) paskyrimo šalies kalba ir rašyba, tik valstybės pavadinimą reikia rašyti prancūzų arba anglų kalbomis, pavyzdžiui:

1) Dr. Jonui Petraičiui
Kapsų gatvė Nr. 17 — 6
K a u n a s
L i t h u a n i e
(arba L i t h u a n i a)

2) Vytautui Balčiūnui
Paparčių kaimas
L u k š i a i, Šakių aps.
L i t h u a n i e
(arba L i t h u a n i a)

Šitaip ar panašiai užadresuotos pašto siuntos turi pasiekti paskyrimo šalį, vietą ir gavėją, nes: 1) išsiuntimo šalies pašto įstaigos žino kurion šalin nukreipti, 2) okupuotoje Lietuvoje pirmoji valstybinė kalba yra lietuvių kalba, 3) Sovietų Sąjungos pašto pareigūnams (bent centrinėse įstaigose) privaloma žinoti lotynų raidynu paremta rašyba, 4) sovietai negali reikalauti, kad užsieniečiai pašto siuntas į Pabaltijo valstybes adresuotų rusų rašyba arba dviem rašybom..

Tuo atveju, kai, adresuojant į kaimą (antras pavyzdys(, pašto įstaigos pavadinimas yra kartu ir valsčiaus pavadinimas, adrese nėra reikalo tą patį žodį du kartu užrašyti. Taip pat nėra reikalo gilintis į mums gerai nežinomą dabartinį Lietuvos padalinimą smulkesniais rajonais, vieton stambesnių apskričių. Priešingu atveju, kai paskyrimo šalis dėl kurių priežasčių negali įteikti siuntą adresatui (gavėjui), siunta turi būti gražinta atgal siuntėjui.

Antra vertus, adresuojant pašto siuntas į Lietuvą, nėra reikalo nurodyti dabartinį Lietuvos sovietiškąjį pavadinimą, juo labiau Sovietų Sąjungos pavadinimą (keturiomis didelėmis raidėmis), nes to daryti iš mūsų nereikalauja išsiuntimo šalių pašto įstaigos Amerikos, Anglijos ir k.).

Ta proga neužmirškime, kad PPS išleistose nomenklatūrose (viso pasaulio pašto įstaigų sąrašai-vardynai abėcėlės tavrka, kurias turi dažna didesnė pašto įstaiga), kaip ankstybesnėse laidose, taip ir dabartinėse, Lietuvos pašto įstaigos nurodytos lietuvių kalba, pav.: Vilnius, Kaunas, Šiauliai, Panevėžys, Ukmergė, Vilkaviškis, Kupiškis, Pasvalys, Telšiai, Kretinga, Mažeikiai ir t.t. Tik greta jų nurodytas dabartinis sovietiškas Lietuvos respublikos inicialas.

(Dirva) **Edv. Karnėnas**

Kongresui praėjus

D. Britanijos Lietuvių Katalikų Pirmasis Kongresas už Geresnį Pasaulį Sekminėse Lietuvių Sodyboje buvo ypatingai gražus ir didingas viešas Tikėjimo pareiškimas. Gražiame ir šiltame pavasario ore, prie dievišku paslapčių altoriaus, čia suvažiavo iš visų šio krašto lietuvių kolonijų atstovai, gausios ekskursijos, vedami naujojo Religinio Atgimimo už Geresnį Pasaulį minties. Maironis argi nedainavo, kad naujos idėjos darbas ne vaiko, užtvenktos mėto audros žaibus! Kai Tėvynė pikto priešo persekiojama, susirinkome laisvame krašte pasisemti jėgų jos išlaisvinimui. Užtęsiant Laisvės aušrai, kaip reikia gaivinti Viltį, kaip reikia stiprinti Tikėjimą, kad kovodami nepavargtume, kad laukdami ištvertume, kad ne tik mes patys išliktume lietuviais, bet ir mūsų jaunoji karta degtų Tėvynės Lietuvos meile ir jei Dievo Apvaizda pašauktų, kad jaunieji sūnūs būtų pasiruošę net gyvybės auką ant Tėvynės Laisvės Aukuro paaukoti. Šią gilią gyvenimo kovos prasmę duoda tik kilnioji ir šventoji Kristaus Religija, kuri kančią, aukojamą Dievui, vainikuoja pergalės vainiku, kuri kiekvieną, kad ir mažiausią kilnią pastangą, pašvenčiamosios malonės nuskaidrintoje sieloje, ver tina net kaip tinkamą Amžinosios Laimės užmokesčiu!

Šiuo Kongresu ir mes D. Britanijos Katalikai įsijungėme į Popiežiaus visam pasauliui skelbiamą Religinį Atgimimą už Geresnį Pasaulį, kuris turi persmelkti visą mūsų gyvenimą ir visą mūsų veikimą. Mus visuomet lydės didysis Kristaus reikalavimas ir pažadas. „Jieškokite visų pir ma Dievo Karalystės ir Jo teisybės, o visa kita bus jums pridėta!" Tad nauja atgimusia dvasia stenkimės nuolat gyventi pašvenčiamoje malonėje, nuoširdžios brolišk os meilės darbais labiau švieskime į savo aplinką ir visai nelaukdami, kad kas mus įvertintų. O Dievas, kurs mato ir slaptoje, mums taip gausiai atlygins, kaip gerasis ir teisingasis Dievas gali atlyginti! Tuo savo pavergtajai Tėvynei ir pasauliui duosime naują atgimusio žmogaus asmenybę, kaip vieną plytelę didingam Geresnio Pasaulio žmonijos pastatui. Tuo eisime tiesiausiu keliu į Dievo vaikų Laisvę, o ne į tą laisvę, kurią bolševikai skelbia ir duoda, ne į tą laisvę, kurią modernus ir pagoniškas pasaulis mato nuodėmėje ir kuri veda tiesiog ar aplinkiniais keliais į žmogaus paž minimą ir pražūtį.

Mes skelbiame Kristaus viešpatavimą visoms tautoms ir visiems žmonėms. Mes norime, kad Jo meilės ir Taikos Karalystė viešpatautų visame pasaulyje, nes nėra kito vardo, kuris galėtų mus ir visą žmoniją išgelbėti. Tik Kristaus vadovaujami mes kovojame gerą kovą ne tik už Tautos Laisvę, bet ir už savo asmenišką amžiną ją Laimę. Tokią visuotinę gyvenimo prasmę gali duoti tik Tas, prieš Kurį, kaip skelbia Tautų Apaštalas Šv. Povilas, visoks kelias turi priklaupti danguje, žemėje ir po žeme! Tai Švenčiausias Jėzaus Kristaus Vardas!

Mūsų Kongresas normaliose sąlygose būtų turėjęs tęstis keletą dienų. Bet šio krašto lietuviai esame įvairių sričių darbininkai ir daugelis iš mūsų jau sekančią dieną laukė nelengvas fabriko darbas, nak tinė pamaina. Pats Kristaus Vietininkas Jo Šventenybė Popiežius PIJUS XII, atsižvelgęs į šias sunkias mūsų sąlygas, iš Romos atsiuntė mūsų Kongresui sveikinimo telegramą ir Apaštališkąjį Palaiminimą, kad mus Aukščiausiuoju Šventosios Romos Katalikų Bažnyčios Autoritetu padrąsintų ir sustiprintų. Kardinolo, Arkivyskupų, Vyskupų ir žymiųjų vyrų atsiųsti sveikinimai ir Ganytojiški Palaiminimai tegul mus dar labiau paskatina privačiame ir viešame gyvenime būti Religinio Atgimimo už Geresnį Pasaulį pionieriais ir įgyvendintojais, kaip paskutinėje Kongreso rezoliucijoje kartu nutarėmė:

— Tad su anuju ryžtu už Kristaus Karalystės triumfą! Visos mūsų maldos, aukos ir pats mūsų gyvenimas už brangiosios Tėvynės Lietuvos išlaisvinimą iš bedieviškojo bolševizmo!

Tai bus mūsų pati gražiausia padėka Šv. Tėvui PIJUI XII!

P. Dauknys MIC

PAMALDOS

BIRMINGHAM — Ši sekmadienį nebus — atidėta į Šv. Jono šventę — birželio 24 d., nes Londono klebonas lydį Jo Ekscelenciją Vysk. Padolskį, vizituojantį kitas kolonijas.

„UŽ GERESNĮ PASAULĮ"

Kad mūsų gražiai pasisekęs Kongresas gaivintų ir toliau mūsų viltis į Tėvynės Laisvę, kad girdėtos turiningos mintys nuo lat skatintų dirbti, aukotis ir melstis už Ge resnio Pasaulio sukūrimą, kad ir plačiame pasaulyje išsisklaidę lietuviai atsilieptų į Popiežiaus PIJAUS XII paskelbtą Religinį Atgimimą, mūsų bendradarbis P. Dauknys MIC jau ruošia spaudai knygą „Už Geresnį Pasaulį". Knyga bus gausiai iliustruota ir mūsų Kongreso iškilmių vaizdais. **Visi, kurie Kongreso metu darėte nuotraukas**, prašomi atsiųsti pavyzdžius, kad būtų galima parinkti gražiausias ir charakteringiausias nuotraukas. Jas siųsti ruošiamos knygos autoriui: Lithuanian Church of St. Casimir, 21, The Oval, Hackney Road, London, E. 2.

MIRĖ SOLISTĖ

Balandžio 18 d. Lietuvoje, kaip pranešama, po ilgos ir sunkios ligos mirė operos solistė Veronika Dagelytė-Valatkienė. „Šeimai ir artimiesiems" užuojautą pareiš kė net ir teatro kompartijos grupė, neužsimindama, kad vėlionnės šeima buvo 1941 metų deportacijų suardyta.

LNA

SOVIETINIAI VIEŠBUČIAI

Lietuvos viešbučiuose praktikuojama vieną kambarį nuomoti dviems ar keliems nieko bendra savo tarpe neturintiems pakeleiviams, tai yra, kambariai nuomojami dalimis, pagal miegamas vietas. Tokių kam barių esama net elegantiškiausiame „Vilniaus" (buv. „Žoržo") viešbutyje Vilniuje. Viešbučių naudotojai su tokia tvarka apsipratę, ypač todėl, kad individualiai nuomo jamieji kambariai brangūs. „Vilniaus" viešbučio tarnautojai stengiasi tuos brangiousius individualiai nuomoti skirtus kam barius „iškišti", todėl, kol tų kambarių yra tai slepia nuo keleivių dar neišnuomuotas vietas bendruose kambariuose.

LNA

Prof. Dr. Z. Ivinskis

KATALIKYBĖS REIKŠMĖ LIETUVIŲ TAUTAI

ŽVELGIANT IŠ PRAEITIES Į ATEITĮ

Čia duodame **Prof. Zenono Ivinskio** Kongreso pagrindinės paskaitos santrauką.

„Mano akys temsta nuo nelaimės. Aš šaukiu į tave, Viepatie, kasdien; tiesiu į tave savo rankas" (Psalmė 87). Taip rašė tremtinys psalmistas prieš kelis tūkstančius metų. Rašė jis, prisimindamas liūdnus izraelitų babiloniškosios nelaisvės atsiminimus. „Prie Babilono upių, — graudeno jis, — mes sėdėjome ir verkėme, kai atsimindavome Sioną" (Ps. 136). Ar šiandieną lietuvis prie Temzės, Mississipi, Amazonės ir kitokių svetimų upių, ilgėdamas gimto Nemuno krantų, Neries, Dubysos, Minijos ir Šešupės šlaitų, taip pat neturi, kaip ir anie Babilono nelaisvės trem tiniai apverkti savo likimą?

Taip! Dažnas mūsų vis graudenasi, pavargęs savo kelyje tarp svetimų ir nepažįstamų veidų, anų laimingų dienų, kurios ataidi į jau besibaigiančius tremties dvyliktuosius metus. Tad prieš akis kartais né vienam ir kyla anas vaizdas, kaip išrinktoji senovės tauta ilgai klaidžiojanti po plikus ir degančius smiltynus, bet žadė tosios žemės jau nebepasiekė, nes nauji žmonės, ir tik naujoji karta pradėtą žygį teužbaigė. Šitas reikšmingas Senojo Testamento faktas yra buvęs ir vėliau — net mūsų istorijoje — daug kartų paliudytas. Reikia atsiminti amžinais tremtiniais buvo lemta likti dalyviams Kosciušk os sukilimo, Napoleono karų, ar 1831-jų riaušininkams. Bet juk ne geriau atsitiko ir su 1863-jų maištininkais. Turėjo dar praeiti visi 55-ri metai, kol anų sukilėlių idealas visai naujoje formoje ir naujose Lietuvos ir Lenkijos valstybėse buvo pagaliau realizuotas.

Iš kitos pusės tačiau, kaip tik iš tokios istorinės perspektyvos ir žiaurios gyvenimo tikrovės, kada jau yra prasidėjęs ir mūsosios tremties antras dešimtmetis, reikia atsiminti, jog anas prislėgtasis psalmininkas savo raudoje nepalūžo. Jis pakėlė savo akis aukštyn, ir toliau jis šaukė, jog kas rytą jis savo maldą kreipia į Viešpatį (Ps. 87). Kai šiandie svetimųjų jūroje išmėtyti lietuviai susirenka, jie taip pat negali vien raudomis ir dejonėmis užantspauduoti savo likimą, ar vien atsidūsimais reikšti ilgesį gimtiesiems savo tėviškės laukams. Kada tremtis nuilgsta, yra būtina nuo pilkosios kasdienybės atsipalaiduoti, yra reikalo dar labiau įsisąmoninti savo paskirtį ir tautinį pašaukimą, ir kaip katalikams ir kaip lietuviams.

Šia proga probrėkšmiais ir pažvelgsime į katalikybės vaidmenį lietuvių tautai amžių bėgyje, padarydami atitinkamų išvadų artimiausiai mūsų ateičiai. Čia reikėtų kuo trumpiausiai palukštenti du pagrindinius klausimus: 1-ką katalikybė yra davusi Lietuvai praeityje, ką ji mūsų tautoje yra atlikusi amžių bėgyje, ir 2- kokis turi būti jos vaidmuo ateityje!

* * *

Kiekvien tauta turėjo **savo** sąlytį su krikščionybe. Įvairiuose kraštuose Evangelija atėjo gana skirtingu laiku ir ne tose pačiose aplinkybėse. Kada Vidurio Europoje germanų tautos, airių ir škotų vienuolių uolių misijų pasėkoje, buvo pervirinamas Kristaus Pasiuntinybės dvasioje, Pabaltijo plotuose tuo atžvilgiu dar ilgai buvo tamsu, nes dar nebuvo atėjusi „laiko pilnybė" (Gal.4,4,). Čia pagoniškasis gamtos ir reiškinių garbinimas dar buvo stipriai apvaldęs visą žmogaus prigimtį. Turėjo praeiti dar beveik pusė tūkstančio metų, kol toji „laiko pilnybė" — kalbant Šv. Povilo žodžiais, — atėjo ir lietuvių giminėms.

Tik nuo Mindaugo, Gedimino ir Vytauto Didžiojo bei Jogailos laikų Lietuva tebuvo imta ženklinti kryžiaus atspaudu. Buvo daug ir įvairių priežasčių, kodėl lietuviai taip ilgai buvo užsikirtę ir sustingę savo pagonybėje. Bet štai, kartą Evangelijos šviesą pažinę, jie parodė jai didelį prisirišimą, ir savo ištikimybę katalikybei jie mokėjo taip pat užsikirtę prieš persekiojimus ginti, kada toji paskutinė pagonybės salelė jau buvo tapusi Rūpintojėlių ir kryžių šalimi, Marijos žeme, Šventąja Lietuva, kur daugelį žmogaus gyvenimo žygių supo tik lietuviams charakteringos maldos ir giesmės.

Visiems yra žinoma ir dažnai yra pabrėžiama, jog labai konservatyvi, tarp pelkių ir miškų užsidariusi, savo pagonybės formose kietai užsisklendusi, lietuvių tauta nepaprastai suvėlavo laiku užmegsti platesnį ryšį su krikščionybe. Čia dar reikia tačiau pridėti: tokias vėlybas sąlytis išryškinti tam tikrą pavojų ir skaudžių nuostolių tautine bei kultūrine prasme.

Nepriklausomos Lietuvos metais būdavo ne kartą teisingai atkreipiamas dėmesys, jog lietuvių tautai normaliai išsivystyti ir tautiškai sustiprėti dideliu kultūriniu stabdžiu yra buvęs anas 40-ties metų spaudos draudimas. Priversti slapta už sienos spausdintis lietuviškas knygas kaip tik savo tautinio atgimimo ir brendimo metu, lietuviai iš tiesų patyrė didelių kultūrinių spragų.

Dar didesnis kultūrinis stabdis yra buvęs tačiau nuostabiai ilgas įsisupimas į atgyvenusios pagonybės tikėjimus ir prietarus, ne tik Mindaugo, bet ir Gedimino anūkų laikais, t.y. dar po keturių šimtmečiu nuo dviejų pirmųjų kankinių — misijonierių (Vaitiekaus ir Brunono) mirties.

Užtat, taip vėlai pasikrikštijusi Lietuva, kultūriniu atžvilgiu jau nebegalėjo išgyventi anos vidurinių amžių epochos, kada vienuoliai benediktinai kūrė mokslą, nurašinėjo knygas, rinko rankraščius. Suprantama, Lietuvos padangėje jau nebegalėjo iškilti nė anų didžiųjų meno kūrinių, nuostabiu gotikos bažnyčių. Lietuvos kultūroje labiau beišryškėjo tik jėzuitų ir kitų vienuolių veiklos šimtmetis nuo 16-tojo amžiaus galo. Tai buvo barokas, bet ir jis dar davė nuostabių bažnytinio meno kūrinių, kaip Šv. Petro-Povilo bažnyčia Vilniuje, ar kameldulių vienuolynas Pažaislyje.

Vadinasi, iš to yra aišku kiekvienam: **Europos** tautose visa kultūra taip vystėsi, kad ji galėjo ateiti **tik per Bažnyčią**, ir tai, ką dabar vadiname **Vakarų Europos** kultūra, galėjo ji išaugti tik Bažnyčios prieglobstyje. Tad kiekviena, anų visokių Europos tautų, užbaigiant azijatiškos kilmės vengrais, kurie dar 10-me amžiuje savo siaubingais žygiais gąsdino visą Vidurio Europą, kultūrėjo tik tada, kai jos buvo paženklintos kryžiumi, jo ženkle. Žymus šveicarų istorikas Gustavas Schnureris didžiuliame keturių tomų veikale, panaudodamas daugybę versmių, akivaizdžiai parodė, kaip ant stabmeldiškosios Romos imperijos griūvėsių buvo sukurta krikščioniškai — lotyniškoji kultūra, kuri išsiplėtė po visą kultūringąjį pasaulį visuose kontinentuose.

Lietuva taip pat iš to dėsnio išsilenkti negalėjo. Minėtoji kultūra galėjo ateiti tik su krikščionybe. Yra aišku, kad su ja Lietuvon teatėjo raštas ir pirmosios mokyklos. Jokių mokslo židinių anksčiau, t.y. pagonybėje, mūsuose nėra buvę. Toliau, šaltiniuose yra neabejotinai paliudyta, jog jau 15-me amžiuje prie Vilniaus katedros ir prie naujai steigiamų parapijinių bažnyčių buvo kuriamos mokyklos, o pirmosios gimnazijos ar kolegijos nuo 16-jo amž. galo, lygiai kaip ir pati Vilniaus Akademija — tada vienintėlė aukštoji mokykla rytuose platiems plotams — išaugo iš pastangų atstatyti ir sustiprinti katalikybę Lietuvoje. Užteks paminėti, kad tik krikščionybė Lietuvai tedavė ir pirmąsias spausdintas lietuviškas knygas, pradėjusias gausią lietuvių katalikų ir protestantų religinę literatūrą.

Vadinasi, išvada yra aiški: kol nebuvo krikščionybės Lietuvoje, nebuvo čia nei rašto, nei lietuviškų knygų, nei mokyklų.

Toji savaime aiški ir istoriškai vienintėlė tegalima išvada ne visų lietuvių galvose tėra vienodai susiklosčiusi ir ne visur ji tėra suradusi aiškų pritarimą. Vertinimą apsunkina pasaulėžiūra. Kai kurie 19-tojo amžiaus romantikai aušrininkai buvo ėmę kelti balsą, kad krikščionybė esanti susilpninusi tautinę lietuvių individualybę. Antikrikščioniškas ir siauras pasaulėžiūrinis nusistatymas ilgai yra diktavęs Lietuvon atėjusiai krikščionybei visą eilę neistoriškų priekaištų, kuriuos tikrieji faktai sugriauna.

Prieš šešetą metų pasirodė tremtyje vieno mūsų ne eilinio rašytojo knyga, kur dar buvo bandoma akivaizdoje Lietuvon atėjusios krikščionybės — pagonybę iškelti ir ją — užmirštant istorinės tikrovės faktus — **prieš pastatyti** lietuvių tautai kaip pozityvinę vertybę. Dėl tos knygos — romano **tokių keistų tezių**, spaudoje kilo pagrįstų priekaištų. Koks gi likimas iš tiesų būtų ištikęs lietuvių tautą — tarp kitų seniau krikštytų kaimynų — jeigu ji — paneigdama visą istorijos vyksmą aplinkui, būtų užsikonservavusi pagonybėje, Ar lietuvių tatuta tada nebūtų likusi atgyvenusi fosilija, tikra neužauga Europos kultūros medyje, mažyte atžala — nesugebėjusi įaugti į jos kamieną, a la pygmėjai Afrkoje, ar kokie Weddas Ceylone. Kita proga dar bus sustota ties tuo klau-

Europos Lietuvių Kronika

LONDONAS

AUGŠTI SVEČIAI LIETUVIŲ NAMUOSE

Trečiadienį, gegužio 22 d., Lietuvių Namuose lankėsi J. E. Vyskupas Vincentas Padolskis, LLK pirmininkas V. Sidzikauskas, Prof. Dr. Ivinskis ir kun. Jonušas.

Lietuvių veikėjai Londone surengė L. Namuose pietus, kurių metu pasidalinta mintimis aktualiaisiais Lietuvos laisvės bylos klausimais ir aptarti užsienyje gyvenančių lietuvių veiklos uždaviniai.

MIRĖ KAZIMIERAS ADOMAVIČIUS

Po ilgos ir sunkios ligos š.m. gegužio mėn. 22 d. Londone mirė taurus lietuvis K. Adomavičius. Laidojamas iš Lietuvių Bažnyčios penktadienį, gegužio 25 d., 9 val. ryte.

DOVANOS „E. LIETUVIO" MUGĖS LOTERIJAI

„E. Lietuvio" Mugės loterijai per Sekmines Sodyboje, dovanų atvežė: p.p. Narbutai iš Wolverhamptono, p. Kazlauskienė, p. Jagminienė, p. Johnstonienė — iš Coventry, Manchesterio ekskursija. p. Šukys iš Bradfordo, p. Bivainis iš Nottinghamo, p.p. Paulauskai iš Corby, p.p. Bakaičiai iš Kettering, Dr. Valteris iš Hereford, Šv. Onos Moterų D-ja iš Londono, Dainora iš Londono, „Rago Baras" ir Nidos Knygų Klubas. „E. Lietuvio" Redakcija nuoširdžiai dėkoja aukotojams. Loterijos bilietų išplatinta už 41 sv. 7 šil.

Dėl ilgai užtrukusios programos buvo neįmanoma anksčiau pravesti loterijos traukimo. Dalis svečių, dar koncertui tebevykstant, išvyko į namus. Tuo būdu pasiliko 5 laimėjimai, kurių savininkai neatsiliepė. Šių numerių savininkai prašomi atsiliepti: 276 mėlynas, 103 geltonas, 129 žalias, 54 rūžavas ir 261 geltonas.

Laimingusius bilietus ištraukė Wolverhamptono DBLS skyriaus valdybos narė p. J. Narbutienė. Loterijos traukimo talkininkais buvo p.p. Jonas Kazlauskas ir Stasys Misevičius iš Coventrio.

4 VEIKSMŲ KOMEDIJA

Šį šeštadienį, 6 val. vak., Soc. Klubo salėje, statomas naujas A. Kaulėno veikalas — keturių veiksmų komedija **„Maharadža"**

Šiam veikalui yra naujos dekoracijos ir taip pat visai nauji kostiumai aktoriams. Skelbiama, kad spektaklis Londone bus tik vieną kartą.

STATYBOS DARBININKAI REIKALAUJA DIDESNIŲ ATLYGINIMŲ

Stalių profesinės sąjungos nariai, kurių yra 98 tūkstančiai, reikalauja 9 penų į valandą didesnio uždarbio. Jei statybos darbininkų federacija, kuriai priklauso 17 sąjungų, turinčių vieną milioną narių, sutiks su šiuo stalių sąjungos reikalavimu, tada statybos išlaidos padidėsiančios 17 milionų svarų.

BRADFORDAS

ŠIUPINYS BRADFORDE

Bradfordo ir apylinkės lietuvių gražus būrys susirinko vietos latvių salėn pasiklausyti šiupinio, kurį parengė ATŽALYNAS.

Šiupinio programa susidėjo iš visko po truputį. T. Burokas pagrojo akordeonu. P. Bružinskas ir Adomonis padainavo kupletus ir dzinguliukus iš vietos aktualijų, kuriuos susirinkę sutiko šiltai. Patiko ir dialogas, pasakytas Giparo ir Bučio. Trijų lietuvaičių — Šukytės, O. Peleckienės ir A. Galbuogienės nuotaikingos dainos buvo lyg ir prologas vyrų oktetui, kuris jau kelintą kartą pasirodo vietos lietuviams su dainomis. Nors keli okteto dainininkai išvyko, palikdami spragas, tačiau jos užpildytos naujais dainos mėgėjais. Oktetas jaučiamai vėl daro pažangą.

Programon buvo įtraukta ir jaunasis „Atžalynas". P. Bružinskienės parengtos J. Polikauskaitė ir A. Sinkevičiūtė pašoko čigonų šokį.

Muzikalinę dalį parengė T. Burokas. Šiupinį pravedė A. Bučys. Apskritai „Šiupinys", be nežymių smulkmenų yra pavykęs. Kiek teko nugirsti lietuviai „Atžalyno" pasirodymu patenkinti ir laukia kito panašaus. Džiugu, kad į pobūvius tėvai atsiveda ir savo vaikus. Tai naujos jėgos „Atžalynui". Negerai, kad kai kurie tėvai savo vaikams pobūvyje duoda neribotą laisvę, gi už tai gali ir tėvai, ir rengėjai, ir salės savininkai skaudžiai nukentėti.

J. Ratas

ROCHDALE

PRANEŠIMAS

Š. m., birželio mėn. 2 d., 3 val. p.pietų, Šv. Jono Bažnyčios salėje, prie geležinkelio stoties, šaukiamas DBLS Rochdalės skyriaus narių susirinkimas.

Dienotvarkėje: pranešimas iš DBLS metinio suvažiavimo, DBLS valdybos vicepirmininko prof. S. Žymanto paskaita: „Būklė Lietuvoje ir Lietuvos laisvės byla dabartiniu tarptautiniu momentu", paklausimai ir kiti reikalai.

Visi lietuviai rochdaliečiai ir Rochdalės apylinkių ileturiai kviečiami gausiai susirinkime atsilankyti.

DBLS Rochdalės sk. valdyba.

MANCHESTERIS

SKELBIMAS

1956 metų gegužės mėn. 27 d. Manchesterio Lietuvių Socialinio klubo patalpose, 4 val. po pietų šaukiamas DBLS Manchesterio skyriaus narių

S U S I R I N K I M A S

Grįžęs atstovas padarys pranešimą apie DBLS metinį suvažiavimą. Prašom visus narius bei akcininkus kuo skaitlingiau dalyvauti.

Skyriaus valdyba.

A. A.

Juozas Tamulynas

Nottinghame, Sherwood ligoninėje š.m. balandžio 22 d., 9 val. vakaro mirė Juozas Tamulynas, gimęs 1913 m., kovo 21 d., Alytaus apskr., Simno valsč., Saulėnų kaime. Palaidotas R. Katalikų Wilford Hill kapinėse, atlaikius šv. Patriko bažnyčios klebonui gedulingas pamaldas. Bažnyčios klebonas kun. Soor palydėjo į kapines ir tentarė trumpą pamokslėlį. Atsisveikinimo žodį pasakė DBLS Nottinghamo sk. vardu K. Bivainis ir velionies ligos metu globėjas K. Deveikis.

A.A J. Tamulynas sirgo beveik keturis metus su ilgesnėm ar trumpesnėm pertrauk kom. Mirė nuo augšto kraujo spaudimo.

Lietuvoje J. Tamulinas paliko tėvus, brolį ir seseris.

Anglijon atvyko 1947 m. ir pradžioje dirbo žemės ūkyje. Vėliau kurį laiką dirbo geležies rūdos kasyklose. Prieš pusantrų metų atsikėlė Nottinghaman ir apsigyveno pas J. Kasparaitį, kurio žmona, nors ir kitos tautybės, tačiau ligoniu rūpinosi visą laiką kaip tikra motina.

Velionis buvo ramaus būdo, mažakalbis, nuoširdus ir susipratęs lietuvis. Jis iš savo kuklių uždarbių aukojo ir Tautos Fondui, ir Vokietijoje pasilikusiems tautiečiams, ir 20 sv. L. Sodybos pirkimui prisidėjo. J. Tamulynas nuo pat pradžios buvo DBLS narys.

Pavergtoje Tėvynėje pasilikusiems jo giminėms reiškiame užuojautą, dėl jų sūnaus ir brolio mirties svetimoje žemėje.

K. Deveikis

WOLVERHAMTONAS

PADĖKA

DBLS Wolverhamptono skyriaus valdybai ir visiems kitiems, man piniginiai aukojusiem širdingai dėkoju.

Taip pat širdingai dėkoju visiems, mane Sanatorijoje lankiusiems.

P. Dromantas.

VOKIETIJA

Vokietijos Krašto Tarybos Rinkimų Komisija, susirinkusi š. m. balandžio 29 d., pasiskirstė pareigomis.

Pirmininkas — St. Jasas, Hanau, Franzoesische Allee 4; vicepirm. — V. Puniška, Hanau; sekretorė — B. Survilienė, Hanau. Nariai: A. Petkevičius ir J. Jackevičius.

Rinkimų į Krašto Tarybą data paskirta liepos mėn. 29 d.

BAD SCHWARTAU — Metiniame apylinkės narių susirinkime vienbalsiai perrinkta senoji apylinkės valdyba ir revizijos komisija. Apylinkei vadovauja Pr. Liegus.

HANAU — Gegužės mėn. 6 d. Hanau lietuviai pagerbė motinas. Pamaldas atlaikė ir tai dienai atitinkamą pamokslą pasakė t. A. Bernatonis. Pats Motinos Dienos minėjimas įvyko 15 val. YMCA kambaryje. Minėjimą atidarė ir šiltais žodžiais motinas pasveikino apylinkės valdybos pirm. A. Survila. Motinos reikšmę šeimos ir valstybės gyvenime puikiai savo kalboje pavaizdavo tėvas A. Bernatonis. Pabaigai vargo mokykla, vad. Br. Survilienės, atliko motinos garbei gražų montažą. Minėjime dalyvavusioms motinoms vargo mokyklos mokiniai prisegė gėlytes. Kenčiančios motinos ištrėmime ir žuvusios dėl visų gerovės buvo pagerbtos atsistojimu ir vienos minutės susikaupimu.

NEUSTADTAS/Holst. — Lankėsi BALF pirmininkas kan. prof. dr. Končius ir BALFo įgaliotinis Vokietijoje Iz. Rugienius. Svečiai buvo sutikti ir pasveikinti BALFo įgaliotinio Neustadte p. V. Mejerio, o Katalikių Moterų Draugijos narė p. Rutenbergienė įteikė svečiams gėlių. Prof. Končius davė daug paaiškinimų apie emigraciją ir ragino visus, kas tik gali, emigruoti. Be to, informavo apie Amerikos lietuvių gyvenimą.

GENEROLO PADĖKA

Amerikiečių armijos Europoje vyriausio vado štabo generolas A. C. McAuliffe atsiuntė gimnazijai ir poniai Skeivalienei padėką už dovanotą lėlę, dėkodamas žmonos bei duktės vardu bei pabrėždamas gražią lietuvių mokyklos veiklą. Tai būsią jam gražūs prisiminimai iš jo tarnybos Vokietijoje laikų.

KVIEČIAMAS PASKAITOMS

Hesseno Kūno Kultūros Augštoji Mokykla Gruenberge kviečia gimnazijos kūno kultūros mkt. T. Gailių laikyti paskaitas Vokietijos kūno kultūros mokyojų sąjungos suvažiavimo metu rugpiūčio mėn. temomis: „Krepšinio aikščių įrengimas", „Prieauglio lavinimas krepšiniui", „Pažangiausiųjų žaidėjų atranka ir paruošimas" ir pan.

PLLS AUŠROS TUNTO DEŠIMTMETIS

Šiemet sukanka dešimt metų nuo Aušros tunto įsteigimo Seedorfe, Vokietijoje. Šią sukaktį Tuntas atšventė gegužės 6 d. minėjimu Vasario 16 Gimnazijoje. Į minėjimą pakvietė ir amerikiečių bei vokiečių skautus ir skautes, kurių atsilankė apie 100.

Minėjimas buvo atidarytas Vasario 16 Gimnazijos parke. Visiems vienetams išsirikiavus, buvo sukalbėta malda ir PLLS Aušros Tunto tuntininkas T. Gailius trumpa kalba pasveikino svečius, linkėdamas, kad šitas tarptautinis bendradarbiavimas toliau klestėtų.

Po piet jaunieji ir vyresnieji skautai bei skautės skautiškose varžybose ir žaidimuose galėjo parodyti savo sugebėjimus ir išsilavinimą. Tuntas buvo įrengęs svečiams parodinę stovyklą su tautiniais papuošimais ir lietuviškuoju kryžium, o skautės surengė rankdarbių parodėlę.

Po bendros vakarienės įvyko iškilmingas vėliavos nuleidimas. Šia proga išsirikiavus Tuntui ir svečiams, sktn. A. Venclauskas Vokietijos rajono vardu pasveikino Aušros Tuntą, linkėdamas Tuntui ištvermės toliau tęsti skautišką darbą ir pasidžiaugė gražiais Tunto laimėjimais.

Vakare įvyko laužas, kurio metu amerikiečių, vokiečių ir lietuvių skautai ir skautės savo dainomis ir linksmais pasirodymais džiugino gausiai susirinkusius iš visos apylinkės svečius. Viso minėjimo metu jautėsi nuoširdi tarptautinio draugavimo dvasia ir gera nuotaika. Laužui gęstant, visi sustojo dideliu ratu ir atsisveikino giesme: „Ateina naktis..."

SIŪLO DARBĄ IRANE

Augštasis Komisaras Pabėgėlių Reikalams Vokietijoje praneša, kad Iranui reikalingi šie viešbučių tarnautojai: 2 direktoriaus asistentai, 3 viešbučių — restoranų vedėjai, 2 svečių priėmėjai, 2 durininkai, 2 masažistai, 2 ukvedžiai, 2 vyrai prie baro, 2 padavėjos, 2 kelneriai. Taip pat simfoniniam orkestrui įvairūs instrumentalistai bei dirigentas ir muzikos mokytojas Teherane. Suinteresuotieji smulkesnių žinių gali gauti PLB Vokietijos Krašto Valdyboje.

PAJIEŠKOJIMAI

Pjieškomas ALFONSAS RIMEIKIS, gim. 1906 m., 1944 m. gyvenęs Palangoje.

Artimųjų pajieškojimai: KOSTAS KAZAKEVIČIUS, ca. 32 m., gim. Kaune, KONSTANCIJA GERŠKUVIENĖ ir jos šeima, iš Skapiškio valsč., Stukonių km., Rokiškio apsk., JONAS ENDRIUKAITIS, g. 1926 m. rugsėjo 23 d., Meškinės km., Kidulių valsč., Šakių apsk.

Pajieškomi ANTANO KAUNO artimieji ir pažįstami.

Pajieškomi kunigo SEMONAIČIO giminės ir artimieji.

Pajieškomieji arba žinantieji apie juos prašomi susisiekti su PLB Vokietijos Kr. Valdyba adresu: Litauisches Zentralkomitee, (17 a) Weinheim a. d. Bergstr., Postfach 233. Germany.

AUGSBURGAS

PAGERBĖ MOTINAS

Augsburgo apylinkės lietuvių komiteto valdybos pastangomis gegužio 13 d. surengtas Motinai pagerbti vakaras, kuris praėjo gražioje ir pakilioje nuotaikoje.

Valdybos p-as J. Čekauskas, atidaręs minėjimą, pakvietė susikaupimo minutei pagerbti mirusias ir karo metu žuvusias motinas. Po to paskaitė paskaitėlę apie motiną ir apskritai apie moterį.

Vokiečių muzikas Eugen Uhl ir Augsburgo žinomos Gainer Albert dainavimo mokyklos auklėtinis Kurt Schnurch — baritonas, išpildė specialius motinos garbei vokiečių kūrinius. Muzikas E. Uhl meniškai paskambino kompozitoriaus M. Čiurlionies kūrinius.

Duosniai susirinkusius svečius vaišino p. M. Valantinienė ir O. Strelcovienė lietuviškai pagamintais skanėsiais. Apylinkės Balfo šalpos p-kė D. Karpavičienė parėmė medžiaginiai.

Dviem motinoms, vyriausioms amžiumi ir vienai jauniausiai, buvo įteiktos dovanėlės.

Apylinkės Valdyba dėkoja K. Drungai ir V. Banaičiui už lietuviškas gaidas, o vokiečių muzikui Eugen Uhl ir dainininkui Kurt Schnurch už gražiai atliktą programą. Valdyba nuoširdžiai dėkoja lietuvių bičiuliui, vokiečiui E. Schurek už pagalbą šį minėjimą organizuojant.

---

simu. Čia tik noriu trumpai priminti: priekaištautojai pamiršta, kad **pagoniškoji** didžiųjų kunigaikščių Lietuva jau naudojosi krikščioniškos kultūros teikiamomis gėrybėmis. Ar Mindaugas, pav., nesikarūnavo, tik per krikštą tegaudamas karaliaus karūną iš popiežiaus, ir tuo formaliai likdamas mūsų tautoje ir paskutiniu karaliumi? Ar Gediminas savo garsiais laiškais nesikreipė į Vakarus? Ar Kęstutis — jau nekalbant apie Vytautą — nesiekė pasimokyti iš krikščionių — net iš savo priešų kryžiuočių?

Pas mus buvo nepaprasta tautinio atgimimo srovė, kai mūsų 19-jo amžiaus patrijotai, stengdamiesi sukurti didžią Lietuvos garbę, romantiškai išidealizavo tą herojišką Pilėnų, Margirio ir kitų didvyrių pagonybę. Visa tai reikia suprasti anose tautinio atgimimo aplinkybėse. Anie patrijotai labai daug prisidėjo prie tautinės lietuvių sąmonės stiprinimo. Dalis tų tėvynės mylėtojų, nepaprastai sužavėti anos pagoniškosios Lietuvos paveikslu, krikščionybę **net kaltino**, kad ji esanti prisidėjusi prie senosios lietuvių kultūros žlugimo. Girdi, tada pagoniškoji Lietuva turėjusi daug stiprių ir didelių miestų, gausybę mūro pilių, buvęs savas lietuviškas raštas ir t.t. Misijonieriai, įvedant krikščionybę ir apskritai krikščionys, ypač kryžiaus karo žygiuose, visa tatai sunaikinę.

Šiandien tačiau jau yra apytikriai nujaučiama ir apčiuopiamas senosios lietuvių kultūros pobūdis. Yra žinoma, kokius jį galėjo turėti miestu ir kokios buvo pilys. O senojo tariamo lietuvių rašto mitas per paskutinį šimtmetį yra taip pat galutinai paaiškėjęs. Žinoma suprantama, kad atbudusi tautinė lietuvių sąmonė vertė ieškoti ir savito senovės lietuvių rašto.

Užteks čia paminėti, kad be laiko prieš 5 mėnesius miręs prof. Vaclovas Biržiška savo paskutiniame veikale „Senųjų lietuviškų knygų istorijoje" dar kartą prie to klausimo išsamiai sustojo (p.31-52). Kiekvienam netikėliui jis dar kartą įrodė, jog **jokio savito rašto** senovės lietuviai neturėjo. Tad Katalikų Bažnyčia neturėjo ką sunaikinti, o priešingai, tik su **krikštu** Lietuvon tebuvo **atneštas** raštas ir pirmosios knygos.

Belieka dar tik trumpai sustoti ties priekaištais, kuriuos ypatingai laisvamaniai savo žurnale „Laisvojoje Mintyje" buvo ėmę kelti nepriklausomoje Lietuvoje. Jie kaltino Romos popiežius ir apskritai krikščionybę už ordino veiklą, už kryžiaus karus Lietuvon, priekaištavo žinoma, už visos senosios pagonybės išnaikinimą. Tos rūšies priekaištų atskambiai pasigirsta dar tremties raštijoje.

Įdomu, kad lygiai tuos pačius kaltinimus, kuriuos galime skaityti ir vienoje Kaune leistoje knygutėje 1938 m., po dešimtmečio ėmė kartoti patys didžiausieji katalikybės priešai, būtent raudonieji Lietuvos okupantai.

Savo priekaištus grubiai falsifikuodami, jie juos išplečia visai į Lietuvą atėjusiai katalikybei. Dar pernai yra pasirodę pora naujų brošiūrų ir eilė laikraštinių straipsnių, ypač „Tiesoje", kuriuos iki nuobodaus įkyrumo vis kartojama tai, ką 1946-48-ais ilguose straipsniuose ir knygose yra skelbę Pakarklis ir Žiugžda.

Romos popiežiai ir visa katalikų Bažnyčia esanti tik teutoniškos agresijos prieš lietuvių tautą organizatorė, jos rėmėja ir vadovė. Bet ar gi popiežiai iš tiesų tada buvo lietuvių tautos priešai? Ar jie sąmoningai yra prisidėję prie jos naikinimo? Atsakymą duoda tie patys šaltinių rinkiniai, iš kurių komunistai ir jų bendradarbiai geba tik sužalotas **nuotrupas** rinkti ir joms suteikti visai ne ano meto dvasios aiškinimą.

Kiekviena epocha, kiekvienas praeities šimtmetis turi būti matuojamas ir vertinamas, kaip to jau reikalo didysis istorikas Leopoldas Ranke, tik iš savo laiko pasiimtu mastu. Turėtų būti aišku kiekvienam, jog, jeigu kas nori teisingai istoriškai suprasti anuos karus ir juos objektyviai įvertinti, turi aiškintis faktus tik **ano meto rėmuose.**

„ŽALIOJI ARMIJA" LIETUVOS MIŠKUOSE

Apie Lietuvos pogrindį, kovas su okupantais ir įvairius išgyvenimus nemaža buvo rašyta tiek lietuvių, tiek vokiečių ir kitoje svetimųjų spaudoje. Ypač šiltai apie lietuvius atsiliepia tie buvusieji vokiečiai ir nevokiečiai karo belaisviai ar civiliai internuotieji, kuriems lietuviai yra padėję išgelbėti gyvybę ar išsaugoti juos nuo bado. Gražių atsiminimų kupini vokiečiai kovotojai, ilgesnį laiką dirbę su lietuviais rezistenciniame pogrindyje, arba jį vienu ar kitu būdu patyrę. Štai vieno iš buv. karo belaisvių, pasirašiusio inicialais H.W., paskelbtas ilgokas vokiečių laikraštyje „Offenes Wort" (1956.II.25) apie antibolševikinę rezistenciją Lietuvoje straipsnis, pavadintas „Žalioji armija".

Laikraštyje pažymima, kad bolševikai savo kreipimasi pasiduoti tiems, kurie slapstosi nuo sovietinio saugumo, pažadėdami jiems, kad nebūsią baudžiami, pripažino tautinės rezistencijos buvimą Lietuvoje. Laikraštis, nurodęs svarbiausias priežastis, kodėl lietuviai vyrai turėjo išeiti į mišką, aprašo, kaip minimojo straipsnio autoriui atrodė reikalai Kaune, į kur jis buvo 1945 m. atkeltas iš Rytprūsių. Jau tada ryškiai į akį krito didelė Lietuvos vyrų stoka. Nors ir stropiai saugojami, susitikę su lietuviais, iš jų sužinojo, kad daug vyrų buvo išėję į pogrindį ir pasitraukę į miškus. Ir patys rusai pastebėjo, kokių lietuviai rodė simpatijų vokiečių karo belaisviams. Karo belaisviams lietuviai padėdavo net ir tada, kai už tokį pagalbos teikimą buvo griežtai baudžiama. Tokia antirusiška aiškiai organizuota akcija tais laikais, kai tūkstančiai karo belaisvių stovyklose turėjo nykti iš bado, nuo tifo ir kruvinosios, išgelbėjo tūkstančiams gyvybes. Buvo atvira paslaptis, kad šios akcijos imtis buvo paskatinusi lietuvių pogrindinė rezistencija. Siuntinukai, kuriuos lietuviai įteikdavo vokiečiams, būdavo sudaryti vis iš riebalų, mėsos ir duonos, cukraus, muilo, šiek tiek rūkalų ir skutamųjų peiliukų. Prie jų būdavo pridėta dažniausiai vokiškai parašyta kortelė su įrašu: „Laikykitės!" arba „Nenustokite drąsos!" Tuo metu „žaliukų" armijos žvalgyba veikė pasigerėtinai. Ji beveik viską žinodavo, net sargybų didumą ir atsakingų stovyklų karininkų pavardes.

1945 m. kovo mėn. naktį pogrindžio kovotojai užpuolė vokiečių karo belaisvių sargus, norėdami suimtuosius paleisti. Tačiau, vienam lenkų kilmės vokiečiui išdavus, rusai paskutinę minutę susigriebė, su traukė pastiprinimų ir aplink visą stovyklą išstatė kautynių pozicijoje savo kulkosvaidžius. Mėginimas paleisti karo belaisvius nepavyko, ir žaliukai po pusę valandos trukusio susišaudymo pasitraukė atgal į mišką. Kaip per stebuklą iš 4.000 stovykloje buvusių karo belaisvių tebuvo sužeisti tik du. Tačiau netoliese buvusius karo belaisvių stovykloj 40 belaisvių ir jų sargybinius rusus pogrindžio kovotojai pasiėmė su savimi. Jie taip pat pasiėmė su savimi ir „darbo komandą", kuri už Petrašiūnų pakeliui į Vilnių buvo pasiųsta dirbti.

Galų gale buvo nuspręsta pakaunėje esančius miškus „nuo partizanų išvalyti". Straipsnio autorius sakosi girdėjęs iš vieno sargybinio, kad bolševikams nepavykę pagauti nė vieno partizano, nors „valymas" trukęs tris dienas. Tik vienoje vietoje buvęs surastas gerai paslėptas „žaliukų" bunkeris su vadoviete. Iš jo gaudytojai parsigabeno porą rašomųjų mašinėlių, keletą telefonų ir maisto atsargas. Iš pasalų buvo nušauti du lietuviai milicininkai pasižymėję komunistai. Sargybinis su tokia pagarba kalbėjo apie „pogrindžio kovotojus", jog autoriui kilo įtarimas, ar tik ir jis pats bent savo širdyje nepritariąs pogrindžiui.

Žaliukų viešpatavimas prasidėjo miškuose už Petrašiūnų, kokie 6 km. nuo Kauno. Ten karo belaisviai turėjo kirsti mišką stovyklos virtuvei, ligoninei ir - sargybiniams. Tačiau niekas iš rusų su uniforma nedrįsdavo vienas pasirodyti miške. Ne kartą pasitaikydavo, kad sargybiniai pasikeisdavo su karo belaisviais net savo drabužiais arba palaukdavo pamiškėje, kol karo belaisviai baigdavo darbą. Autorius vėliau buvo perkeltas į Petrašiūnų darbo stovyklą, kur visi stovyklos įmaniai turėjo padėti statyti elektros stotį. Ten pat buvo perkeltas ir didelis sargybinių būrys, kurių uždavinys buvo ne tik prižiūrėti stovyklą su karo belaisviais, bet taip pat saugoti vietovę nuo partizanų. Tačiau tiems vis tiek pasisekė įsiskverbti į vietovę. Užpuolimo metu rusai užsibarikadavo, o stovyklos komendantas majoras Baskakovas pabėgo į karo belaisvių stovyklą. Per vieną iš tokių užpuolimų buvo vienas iš kovotojų sužeistas. Jį pribaigė vietos milicija. Tris dienas nukautasis buvo paliktas gulėti gatvėje, norint tokiu būdu atbaidyti kitus. Prie jo buvo lietuviškai ir rusiškai pridėtas užrašas: „Mirtis lietuviams nacionalistams". Karo belaisviams tekdavo du kartu per dieną eiti pro nukautąjį. Vietos vaikai, eidami į mokyklą, turėdavo pasukti į šalį arba lipti tiesiai per lavoną. Tik galiausiai du karo belaisviai, nepaisydami visokių grasinimų, išsiskyrė iš kolonos, nukautąjį paėmė ir paguldė šalia kelio esančiame sode, kur jo bent nematė kiekvienas praeivis. Sargybiniai su atstatytais automatais norėjo abu karo belaisvius priversti, kad jie nukautąjį vėl atgabentų ant kelio ir paliktų jį ten gulėti. Tačiau ginčą baigė

(Nukelta į psl. 4.)

PLUNKSNAGRAUŽIO UŽRAŠAI

Dažnai galime nugirsti ne tik kitus, bet ir pačius save bekalbant, kad jau šiame krašte lietuvių nebeliko. Tie, kurie buvo pereitą sekmadienį L. Sodyboje, galėjo įsi tikinti, kad tokiam skundui palietos ašaros bergždžios. Sodybon prigūžėjo: 23 autobusai, kurių talpa nuo 25 iki 45 dūšių; 69 lengvos mašinėlės, 14 motociklų ir 3 dviračiai. Kai sėdimas vietas paverčiau dūšiomis, tai jų tą dieną Sodyboje turėjo būti autobusinių — 736, automobilinių — 276, motociklinių — 28 ir dviratinių — 4, kadangi vienas dviratis buvo dvisėdis. Jei prie to skaičiaus pridėsime dar tuos biedniokus, kurie nuo New Inn atėjo pėsti, gau sime skaitlinę svečių, kurios mums ir skait lingoji Kanada pavydės.

Žodžiu, į Pirmąjį šio krašto Lietuvių Katalikų Kongresą atkeliavo žymiai daugiau maldininkų, negu nepatikimieji optimistai tikėjosi. Ne mano uždavinys į užrašus įtraukti gerąsias pastabas, kurios, kaip žinome, visada sunkiau pastebimos. Tačiau ir šį kartą neišvengta „tradicijos": kai tik daugiau Sodybon suplaukia svietelio, ten visada atsiranda ir to vandens tiek, lyg ežeras būtų išsiliejęs. Todėl ir svečiams, baiminantis potvynio, reikėjo ir šį kartą bėgti į augštesnes vietas. Laimei, užteko limonado, kurio kaina, palyginus su alum, buvo beveik ta pati. Gal tik toks skirtumas, kad tie, kurie geria alų — turi ir pinigų, o limonadininkams reikia jų išsiprašyti iš tėvų. Apskritai, jei ne šv. Cicilijos choras, išlaikęs koncerte sėslesnius maldininkus 6 valandas, ne vienam būtų tekę skolintis pinigo iš „E. Lietuvio" loterijos bilietų platintojų... Bet, antra vertus, visų rūpesčis buvo ne tas, kad pritruks pinigo, bet tas, kaip prisistūmus prie tų gėrybių, be kurių joks kermošius. Gi skubėti reikėjo, nes to laiko tik vaistams! Todėl visi ir skubėjo, kai tik pavykdavo prasilaužti prie bufeto.

* * *

Šv. Cecilijos choro koncerto metu, L. Sodyboje, viena lietuvė tarškėjo kitai:

— Jau kas ne kas, bet tie mūsų vyrai tikrai apkiautę! Galėtų juk toms choristėms nusiųsti dovanų bent po gražesnę priejuostėlę...

Po šitokios moteriškės pastabos, ėmiau ir aš žvalgytis į viešnių — choriščių tautinius drabužius, kurie, tiesa pasakius, verti pasigailėjimo.

* * *

Tą priešsekminę dieną, kai Mr. Bajorinas šeštą kartą iš Londono į Sodybą atvežė kongresinius talkininkus, buvo trumpai iškilę nauji sumanymai Lietuvių Sodyboje. Vienas tautietis, atvykęs motociklu, būtinai reikalavo Sodyboje skubiai steigti lietuviams kapines. Kai jau buvome nužiūrėję vietą, iškilo paminklų klausimas. Pirmininkas Bajorinas pasirinko sau tokį antkapyje įrašą: — „Akcininkų vajus baigtas". Antrajam direktoriui, jam negirdint, suredagavome tokį įamžinimą, atsižvelgdami į jo džentelmeniškumą: „ Atsiprašau praeivio, kad negaliu nusilenkti"! J. Senkui — „Tik miręs išvydau Sodybos žemę". Sodybos administracijai: „Nebaisus pragaro troškulys, nes mes patyrėm žemėje, ką reiškia vandentekio gedimas". Prof. Žymantui: — „Pasibaigė Dienos Rūpesčiai". Dr. Valteriui: „Gersi — mirsi, negersi — mirsi". Daunorui — „Tebūnie Tau lengva „E. Lietuvio" skolų našta".

(Antkapių parašai priimami kitai savaitei).

Sakoma, kad žmogus dažniausiai nukenti nuo skubėjimo. Taip atsitiko ir Italijos komunistams, paskubėjusiems persistengti ir pralenkti sovietinius komunistus. Jie, Stalino žydėjimo metais, ėmė krikštyti vaikus — Stalino vardu. Sakoma, kad Italijoje tų Stalinkų gana daug. Dabar, kaip žinome, komunistams Stalino vardas pasidarė toks pats, kaip ir mums. Italijos kompartijos potvarkiu komunistų vaikai turi būti „perkrikštyti". Atrodo, kad toji pati partija dabar siūlo Nikitos vardą...

* * *

Jau keli mėnesiai, kai lenkų dienraštis „D. Polski", išeinantis Londone, skelbia lenkių gražuolių konkursą. Šią savaitę įvyks balius, kurio metu šešios kandidatės iš 85 būrio, stos į grožio karalienės varžytynes. Štai pirmųjų trijų kandidačių į „Miss Polonia" „lenkiškos" pavardės: Miss Švarc, Miss Zommerfield ir Miss Štadhaus.

* * *

Londonan atvyko sovietinis cirkas, kuriame, kaip žinovai sako, yra du geri klaunai — akrobatai. Tačiau britų visuomenės nuomonė yra ta, kad, girdi, cirkininkams — akrobatams, kokiais buvo Chruščiovas ir Bulganinas, kol kas dar niekas neprilygsta.

KNYGOS VASAROS DIENOMS

Simonaitytės — **Pavasario Audroj.** 12/6
Nasvytytės — **Vėjo Dainos.** 7/4
Blekaičio — **Vardai Vandenims ir Dienoms.** 11/-
Vaitkaus — **Nuošalių Taku.** 14/8
J. Mekas — **Semeniškių Idilės.** 7/4
Vydūnas — **Prabočių Šešėliai** .18/4
Krulikauskas — **Urviniai Žmonės.** 20/-
Gaunamos: DAINORA, 49, Thornton Av. London W. 4.

PRAŠOMA ATSILIEPTI

Rudys Juozas, gyvenąs ar tebegyvenąs Anglijoje. Jieško brolis Jurgis iš Plungės. Rašyti „E. Lietuvio" Redakcijai, 1, Ladbroke Gardens, W.11.

JONAS TUPIKAS

Prašomas atsiliepti į „E. Lietuvio" Redakciją. Turime labai svarbių žinių. Jei kas žinotų p. Tupiko adresą, arba ji likimą, prašomas parašyti Redakcijai, 1, Ladbroke Gardens, London W.11.

Mrs. ONA PAŠKAS, gyv. 1109 Lynch Avenue, East St., Louis, Illinois, USA., jieško savo sūnėno VLADO BUINICKO, gim. Panevėžyje, apie 27 m. amžiaus, iš Lietuvos pasitraukusio 1944 m. Jį patį prašo atsiliepti, arba žinantieji bet ką apie jo dabartinę gyvenvietę ar jo likimą prašomi maloniai pranešti jieškomojo asmens tetai augščiau paduotu adresu arba D. Britanijos Lietuvių Sąjungai.

Už suteiktas žinias bus atlyginta.

JERUMBAUSKAS VIKTORAS, kilęs iš Alsėdžių miestelio, jis pats arba jo adresą žinantieji prašomi atsiliepti M. Vaserienė, 65 Emerson Ave, Toronto, Ont. Canada. Jieškomajam yra svarbių žinių iš Lietuvos.

SKAITYK „EUROPOS LIETUVĮ"!

SIUNTINĖLIAI Į VISĄ PASAULĮ

Vilnonės medžiagos, įvairių rūšių oda, megstiniai, vilnos ir šilko skaros, avalynė, vaistai, maistas
10 metų patyrmas ir nusavi turtingi sandėliai garantuoja geriausį patarnavimą jūsų giminėms ir draugams krašte.

Garantuotas siuntinėlių pristatymas

DIDŽIAUSI SIUNTINĖLIŲ NAMAI EUROPOJE

TAZAB & CO. LTD.

Tazab House, 22 Roland Gardens, London, S.W.7, England

SIUNTINĖLIAI Į VISĄ PASAULĮ

SIUNTINĖLIAI Į VISĄ PASAULĮ

SIUNTINĖLIAI Į VISĄ PASAULĮ

Politinės pastabos

Vakarų Vokietijos užsienio reikalų ministerio Herr von Bretano padarytas pareiškimas Londone dėl vokiečių revizionistinių siekimų problematiškumo buvo labai įdomus. Kitaip sakant, pasiekus Vokietijos suvienijimo laisvais rinkimais, Vokietija galėtų pripažinti Oder ir Nissos sieną. Turint galvoje vokiečių šimtmetinę „Drang nach Osten" politiką, toks vokiečių atsakingo politiko pareiškimas buvo gana drąsus. Padarytas jis su kanclerio Adenauerio žinia, kitaip Herr von Bretano šiandien jau nebebūtų Vokietijos užsienio reikalų ministeriu. Kažin, ar tokį pareiškimą neišsaukė taip pat B ir K pasikalbėjimų Londone rezultatai, tikriau pasakius tų rezultatų stoka.

Aišku, kad Vokietijos suvienijimas yra pagrindinių britų užsienio politikos tikslų. Tas klausimas neabejotinai buvo keltas pasikalbėjimuose su B ir K. Vokietijai liekant padalintai, iš vienos pusės niekad nebus galima kalbėti apie Europos saugumą, o iš kitos pusės, pasiekus Vokietijos suvienijimą, Europos dabartinis padalinimas jau nebebus toks pats. Vakarų-rytų siena nuo Elbės būtų nukelta prie Oderio. Atrodo, kad Vakaruose tikima, jog tai tebūtų pirmas žingsnis pakely į Europos išlaisvinimą. Bet tai reikštų sovietų pralaimėjimą, su kuriuo jie gera valia niekad nebus linkę sutikti. B ir K galėjo Edenui sakyti, kad vokiečių revizionizmas neleidžia jiems sutikti su Rytų Vokietijos atpalaidavimu, kad jie turi rūpintis savo saugumu, bijodami naujo Vokietijos militarizmo atgijimo, kad lenkai, sovietų sąjunginkai, to paties bijo. Visa tai, ir tas faktas, kad šiuo metu vakarams tenka skaitytis su tuo, kad Sovietų Rusija yra pasidariusi Europos politikoj svarbus faktorius, kurio paneigti jie negali, galėjo privesti prie Herr von Bretano pareiškimo, kaip ir prie Winston Churchillio, jam įprasta didelio politiko vizija, mestos minties Aachene, kad jei Rusija nebebūtų dabartinė Rusija, tai būtų galima galvoti apie visos Europos, neišskiriant Rusijos, vienybę. Tik visa bėda, kad Rusija tebėra sovietinė ir tokių tarptautinių nusikaltėlių, kaip B ir K valdoma, ir kad visus tuos ėjimus ir manevrus jie labai puikiai supranta ir pramato. Neveltui jie yra „dialektikai".

Suprantama, kad Herr von Bretano pareiškimas lenkams, ypač jų emigraciniams sluogsniams, turėjo labai patikti. Bet visdėlto yra labai keista, kad tuo pat metu, tuose pačiuose straipsniuose, kuriuose jie apie tai su pasitenkinimu rašo, jie vis dar kalba apie „Wilno i Lwow". Vokiečiai ben do būti realistai, bet lenkai ne. Drąsi ir didvyriška tauta, bet buvo ir liks romantikai ir tam tikra prasme fantastai. 1918-1920 metais jie vis dargalvojo, kad gyvena aštuonioliktame amžiuje. Šiandien jie galvoja, kad nuo 1939 nieko nepasikeitė. O kad lenkų galvojime nieko šiuo atžvilgiu nepasikeitė, užtenka pasiskaityti Paryžiaus lenkų „Kultūroje" jų pasisakymus dėl Dr. J. Girniaus sukeltų „lietuvių-lenkų dialogo" diskusijų.

Rytų Europos išlaisvinimo klausimas yra labai sunkus, nors jis nėra negalimas. Bet, man rodosi, jei mes norime jį palengvinti, mes turėtume patys nesunkinti jo sprendimo. Ir jei jau vokiečiai bando eiti prie šio klausimo sprendimo realiai, tai tuo labiau į visus pokario pasikeitimus realiai turėtų žiūrėti politiniai egzilų sluogsniai, o ypač lenkų. Pati problema yra pakankamai sunki, kad ją dar imti sunkinti, meškai miške tebesėdint, teritorialinėmis pretenzijomis. Reikia išeiti iš dabartinio teritorialinio status quo ir teritorialinių klausimų šiandien nekelti. Pirmas ir pats svarbiausias dėmesys turėtų būti kreipiamas į atpalaidavimą nuo Sovietų Sąjungos ir grąžinimą tikros nepriklausomybės jos pavergtiems kraštams ,nežiūrint kokia forma tas pavergimas būtų įvykdytas. Pirmoje vietoje Rytų Vokietiją, paskui, kaip minėjo Churchillis, Lenkiją, Čekoslovakiją. Paskui eitų Vengrija, Rumunija ir Pabaltijo valstybės, toliau Ukraina, Gudija.

Balandžio 22 dieną lietuviai, kaip anuo metu, kada jiems Ribbentropas siūlė pulti Lenkiją ir jėga, jai jau esant paklupdytai atsiimti Vilnių, dar kartą pasirodė stebėtinai bendro tikslo vardan būti solidarūs. Nereikia užmiršti, kad už anų laikų atsisakymą eiti su hitlerine Vokietija, naciai Maskvoje Lietuvą ,perleido" sovietams.

Lenkų pakviesti, lietuviai dalyvavo Londone jų suorganizuotoje masinėje eisenoje prie Nežinomo Kario paminklo. Tiesą sakant, gaila, kad tas pakvietimas kitų sovietų pavergtų tautų atstovams buvo padarytas labai vėlai, vos kelias dienas prieš pačią eiseną. Antra vertus, taip pat gaila, kad lenkai iš pat pradžios susimanė patys tą eiseną organizuoti, vietoje sukvietę, būdami didžiausia emigracine politine grupe. Didžioje Britanijoje, visų sovietų pavergtų tautų atstovų bendrą komitetą. Tačiau iniciatyva šiuo atveju pasiėmė net ne lenkų politiniai sluogsniai, bet jų dienraštis „Dziennik Polski". Bet kas, lietuvių nuomone, buvo visai negražu, tai leisti toje eisenoje pasirodyti neštam transparentui, kuriame buvo reikalaujama „rytų provincijų" grąžinimo. Negražu ir nelabai protinga. Kokių rytų provincijų? Gal 1795 (paskutinio padalinimo), 1793 (antrojo padalinimo, o gal net 1772 metų (pirmojo padalinimo) Lenkijos-Lietuvos respublikinės ben druomenės buvusių „rytų provincijų"?

* * *

Pas kaiką sukėlė tam tikrą nerimą Winstono Churchillio Aachene mesta mintis apie Rusijos įtraukimą į bendrą vakarų sąjungą. Churchillis yra didelis politikas filosofas. Jo naujoji knyga, anglo-saksų tautų istorijos pirmasis tomas, yra tam geriausias liudytojas. Jis į tarptautinę politiką jau žiūri sub specie aeternitatis. 1946 metais jis sukrėtė iliuzijomis gyvenantį vakarų pasaulį savo kalba Fultone, faktinai paskelbdamas šaltąjį karą ir atidarydamas vakarams akis į geležinės uždangos nuleidimą Europoje. 1953 metais jis įspėjo pasaulį, kad reikia keisti politikos metodus, nes H-bomba įnešė žymių esminių pakeitimų tarptautinėje būklėje. Šiandien jis vėl žiūri toli į ateitį. Jis nepasakė ,kad Rusija galėtų ar turėtų įsijungti į NATO. Nes jei Rusija galėtų ateiti į NATO, pats NATO būtų nereikalingas. Churchillis pasakė, kad jei naujieji pasikeitimai Rusijoje yra nuoširdūs, „jei taip yra aš nematau, kodėl naujoji Rusija neturėtų prisijungti dvasioje prie šio kilmingo susitarimo".

Churchillio anglų kalba yra sultinga ir sunkiai duodasi išverčiama. Bet pasakytos minties prasmė yra aiški. Churchillis metė naujo laisvojo pasaulio viziją, kuriame turėtų būti vietos laisviems Rytų Europos kraštams ir naujajai Rusijai. Bet jei kada bus toji naujoji Rusija, kuri dvasiškai galėtų būti priimtina Vakarams, tai Lietuva, Latvija ir Estija turės būti laisvos. Svarbu tik vienas dalykas, kad lietuvių, latvių ir estų tautos trokštų ir siektų savo valstybių laisvės ir nepriklausomybės ir už tai nepalaužiamai kovotų. **S. Žymantas**

„ŽALIOJI ARMIJA" LIETUVOS MIŠKUOSE

(atkelta iš 3 psl.)

MVD stovyklos karininkas, kapitonas Bachmatovas, kuriam pasitaikė taip pat tuo keliu eiti: jis įsakė žygiuoti toliau, ir taip „nesusipratimas buvo likviduotas". Kai va kare darbo kolona grįžo namo, nukautą „žaliuką" vietos milicija jau buvo užkasusi sode.

Darbovietės karo belaisviams ne kartą tekdavo sutikti lietuvių studentų, kurie skatindavo bėgti į miškus ir prisidėti prie lietuvių pogrindžio kovotojų. Keli taip ir padarė, pasirinkdami verčiau laisvę negu vegetavimą už spygliuotų vielų tvoros. Apie jų likimą daugiau nieko neteko girdėti. Tik vieno tokio bėglio lavoną sargybiniai atgabeno atgal į stovyklą — norėdami tuo būdu atgrasinti kitus. Pabėgęs vokietis, patekęs į spąstus ir nematydamas kitos išeities, drauge su lietuviu partizanu buvo susisprogdinę granata. Bėgti rizika buvo didelė. Pirmaisiais pokario metais tokius šaudydavo, o vėliau mirtinai nukankindavo. Stovykloje prie Petrašiūnų elektros stoties vienam iš karo belaisvių buvo už mėginimą pabėgti net 6 vietose per mušimus sulaužyti kaulai. Stovyklos komendantas majoras Bastachovas net ir tokiu atveju jį dar dvi dienas įsakė įkišti į garsiąją „stovimąją celę". Tik paskum jis buvo nugabentas į ligoninę.

Mielą bičiulį,
P. ŠNELIŲ ir Miss **J. HYDE**,
šeimos židinį sukūrusius, sveikiname ir linkim saulėto ir laimingo gyvenimo.
P. ir A. Jasikai

Žmogaus - paukščio tragedija

Leo Valentiną ištiko dalia, kuriai jis buvo pasirengęs... Kaip prieš karą garsusis Clem Sohn, taip ir dabar prancūzas Leo Valentinas, žmogus — paukštis baigė savo karjerą tragiškai mirdamas šimtatūkstantinės žmonių minios akyvaizdoje, prie Liverpulio.

Pereitais metais Valentinas pažadėjo pademonstruoti rizikingą šuolį iš lėktuvo Yeadone, prie Leeds. Tada, ten surengtos avi acijos šventėje, kažkas atsitiko su jo lėktuvo motoru. Valentinas atidėjo pasirodymą, pažadėdamas sugrįžti tam, „kad įrodžius, jog jis nemelagis".

Šį kartą Valentinas atvyko aviacijos šventėn, pasirengęs dviems žygiams: laisvas kritimas ilgai neatidarius parašiuto ir iš didelio augščio planiravimas su sparnais, pamėgdžiojant paukščio skridimą.

Šuolį su parašiutu jam pavyko laimingai atlikti. Po to jis ėmė rengtis antrajam — pagrindiniam žygiui — skristi paukščiu.

Viskas kažkaip susivėlino. Pakilimas su „Dakota" tipo lėktuvu taip pat suvėluotas, nes jis turėjęs bėgti į kitą aerodromo pusę „angliško" rakto atsinešti, sparnams prie pečių priveržti. Apskritai, jį stebėję, tvirtina, kad jis buvęs labai susinervinęs.

Korespondentų pasakojimais, 2.000 metrų augštyje Valentinas prisitvirtinęs sparnus, davė ženklą, jog jam smarkiai plakanti širdis. 2.500 metrų augštyje jis buvo pasirengęs iššokti, tačiau susilaikė, ir lėktuvas apsuko dar vieną ratą. Po penkių minučių, lėktuvui sugrįžus į numatytą šuoliui vietą, Valentinas pataisė savo medžio sparnus, metė žvilgsnį į dangų ir į žemę, padėkojo laikraštininkams už linkėjimus ir iššoko tuštumon...

Liudininkai pasakoja, kad iššokdamas jis sparnu kliudė lėktuvo liemenį ir dėl susidūrimo mediniai sparnai subiro į skiedres, lekiančias į visas puses. Oro srovė iššokusį trenkė į lėktuvo uodegą ir jis, suskaldytais sparnais, krito žemėn.

Apie 300 metrų nuo žemės švystelėjo jo parašiutas, tačiau ir šis neišsiskleidė, bet tik krentantį žmogų — paukštį apvyniojo, lyg mirties patalan parengdamas.

Nuo žemės jo kritimą matė šimtatūkstantinė žmonių minia. Ji matė, kai virš krentančio žmogaus dangaus mėlynėje plaukiojo suskilusių sparnų „plunksnelės", kurį laiką bėgdamos paskui krentantį žmogų...

Valentinas buvo gimęs 1920 metais. Aviacijon įstojo savanoriu, turėdamas 18 metų. Karo metu tarnavo garsiame prancūzų parašiutininkų dalinyje. Vėliau, karui pasibaigus, pamėgo pavojingąjį sportą įvairiose aviacijos šventėse. Su savo faneriniais sparnais jis plaukiojo ore, išmetamas dideliame augštyje iš lėktuvo.

1948 metais Valentinas pasiekė pasaulinį rekordą, iššokęs iš lėktuvo 7.260 metrų augštyje. Parašiutą atidarė tik tada, kai nuo žemės jį skyrė vos 610 metrų.

Žuvęs žmogus — paukštis paliko žmoną ir 13 metų dukrelę.

Pasaulis „pranašo" akimis

Pranašauti žmonijos ateitį daug kas pasišauna. O žmonės mėgsta pranašystes ir skaito. Pirmieji pranašautojai, žinoma, yra astrologai. Paskelbė savo pranašystes ir pakistanietis Pingal C. Reddi. Jam kartą pasisekė. Pačiu įkarščiu, kai viso pasaulio spauda domėjosi princesės Margaretos ir kapitono Towsendo romanu, Reddi paskelbė žvaigždėse išskaitęs, kad jų vedybos neįvyksią. Po keletos savaičių tai buvo patvirtinta oficialiai. Dabar štai jis panoro aptarti žmonijos ateitį.

Pasak Reddi sekančiais keliais metais pasauly liesis daug kraujo. Dar šiais 1956 m. visi laisvojo pasaulio ambasadoriai apleisią Maskvą, o 1957 m. kovo mėn. prasidėsiąs pasaulinis karas. Dar prieš tai būsiąs pašalintas komunistinis režimas Rytų Vokietijoje, o Sovietų Rusijoje prasidėsią didelio masto sukilimai.

W. Churchill dar grįšiąs į valdžią, o po karo pasirodysiąs ir Hitleris, kuris dabar slaptai gyvenąs Japonijoje.

1959 m. šeštadalis pasaulio būsiąs sunaikintas atominių bombų.

1961 m. sovietai susitaikysią su laisvuoju pasauliu, o 1970 m. komunizmas visiškai būsiąs sunaikintas. Iš dabartinių Sovietų valdovų išliksiąs vienas Molotovas, o visi kiti paseksią Berijos pėdomis.

Pasak Reddi, Prancūzija netolimoje ateityje susigrąžinsianti savo senąjį garsą, o Anglija patyrusi didelių smūgių, tapsianti viena silpniausių pasaulio valstybių. Indija taip pat patirsianti eilę smūgių. Nehru mirsiąs 1958 m. Iš viso didelių pakeitimų būsią muzulmonų pasauly. Izraelio valstybė žūsianti 1961 m., o po to visuose Viduriniuose Rytuose prasidėsią gerovės laikai.

Pietų Amerikoje būsianti didelė naujovė, kad 1957 m. grįšiąs į valdžią Peronas, o Argentina užmegsianti glaudžius ryšius su Čile.

Eisenhoveris antrai kadencijai nekandidatuos, bet prezidentu būsiąs išrinktas jo pasiūlytas kandidatas.

Kągi? Visa tai įdomu... Tikėti niekam neprivalu, bet pasiskaityti juk galima.

Vašingtonas. Amerikos sausumos armijos ginčas tarp aviacijos ir laivyno tiek išsiplėtė, kad jis pavadintas „generolų sukilimu". Šis ginčas nukreiptas prieš JAV prezidentą Eisenhowerį dėl jo vedamos gynybos politikos. Įsikarščiavę karininkai parodė laikraštininkams dokumentus, įrodančius sovietų pranašumą politiniame, kariniame ir ūkiniame pasirengime karui.

EUROPOS LIETUVIS — THE LITHUANIAN WEEKLY. Redaguoja Br. Daunoras. Redakcijos ir Administracijos adresas: 1/2, Ladbroke Gardens, London, W.11. Tel. PAR 2470. Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Prenumeratos kaina: metams — 40 šil., 6 mėn. — 22 šil. Dolerio kraštuose — 6 dol. metams. Skelbimai — spaudos eilutė arba jos vieta 1 šil. Atskiras numeris 1 šil. Leidžia — Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Leidimo Tarybą sudaro — DBLS-gos Centro Valdyba ir Europos Lietuvių Bendruomenių Pirmininkai: Vokietijoje — Pr. Zundė, Prancūzijoje — E. Turauskas, Belgijoje — P Sekmokas, Šveicarijoje — A. Paulaitis, Švedijoje — J. Pajaujis, Italijoje — kun. V. Mincevičius, Danijoje — A. Bričkus, Austrijoje — Msgr. K. Razminas, D. Britanijoje — M. Bajorinas.
Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1/2 Ladbroke Gardens, London, W. 11. Telephone: LADbroke 1186